№ 35. Treschdeen, 28. Augustâ. 1891.

Sludinajumus nem preti:
Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 10 un pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, Helmsinga namâ, un Rihgâ, J. E. C. Kapteina kga grahmatu bodê, Eeksch-Rihgas Leelajâ Kehninu eelâ № 10.

Makfa par sludinajumeem:
8 kap. par sihku rakstu rindinu; pahrtulkoschana is sweschahm walodahm par brihwu.

Latweeschu Awises.

Isnahk weenreis nedelâ.

Makfâ, Jelgawâ sanemot par gadu 1 r. 50 k., par pusgadu 90 k.

Makfâ, pahr pastu peesuhtot: par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 25 k.

Ekspedizija: Jelgawâ, pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7.

Redakzijas adrese: Jelgawâ, Walles eelâ № 7.

„Latw. Aw." war apstellet:
Jelgawâ: Pee Lankowska un Likopa kgeem, Leelajâ eelâ № 7, „Latw. Aw." ekspedizijâ. Bauskâ: Steina kga apteekâ. Talsôs: J. Hirschmana kga un H. Towa kga grahm. bodê. Kuldigâ: Ferd. Besthorna kga un Hartmana kga grahm. bodê. Rihgâ: J. E. C. Kapteina kga grahm. bodê, Eeksch-Rihg. Leel. Kehninu eelâ № 10; W. F. Häckera drukatawâ, Paleijas eelâ № 3.

70. gada-gahjums.

„Latw. Aw." war apstellet:
Eeksch- un ahrsemê: Rudolfa Mosses kga wisâs ekspedizijâs. — Walmeerâ: Trey kga grahmatu bodê. — Walkâ: M. Rudolffa kga grahmatu bodê. — Pehterburgâ: pee Pehterburgas zeen. Latweeschu draudses mahzitaja. — Bes tam: pee zeen. mahzitajeem — tiklab Widsemê, kà ari Kursemê.

Dr. A. Bielensteina grahmata pahr Latweeschu tautas un walodas robeschahm tagad un 13. gadu simtenî.

(Beigums.)

Tagadejâ Kursemê Latweeschu eedsihwotaju leelakâ daļa sastahw is Semgaleescheem. Semgalijas robeschas wisai smalki un pamatigi apsihmejamas. Pehz 1254. gadâ islaistâ dalischanas dokumenta spreeschot, ordenis dabon „castrum Dubelene" un „Terwetene" (Dobeli un Kalnamuischu), Rihgas Doma kapituls „castrum Dobene" un „Sparnene" (Dobi un Ihli), un Rihgas arkibiskabs — „castrum Silene" un „Sagare" (Sało muischu un Schagari). Scho seschu nowadu galwenos zentrus, Semgaleeschu pilskalnus, kuri pehz garahm un sihwahm zihnahm tikai 13. gadu simtena beigâs eekaroti, Bielensteins smalki un noteizoschi apsihmejis. Bes scheem seschu pilskalnu nowadeem Semgalijai wehl japeeskaita leelais, garais semes-gabals, sahkot no Slokas, un tad wehl Leelupes, Muhses un Mehmeles apgabali lihds pat Leischu robeschahm. Scho nowadu wezajôs dokumentôs dehwê par „Upemole", tamdehł ka tas steepjahs gar upju malahm.

Pee Latweeschu zilts peeskaitamâ Sehlu seme ir bijusi daudz masaka un sneegusees tikai ap tagadejo Sehlpili.

Wiswairak gruhtibu autoram bijis, ispehtijot ihsto Kuhru semi, taisni tamdehł, ka wahrdam „Kuhri", kà jau teikts, agrak bijusi etnografiska nosihme, kamehr wehlak tas peenehmis geografisku jehdseenu. Tamdehł scheit ar geografisku pehtischanu waijadsejis saweenot ari etnografisku pehtischanu. Masakâ mehrâ Somu un Latweeschu ziltis sajaukuschahs Bihawelankas apgabalâ (tagadejâs Durbes, Grobinas un Bahrtawas draudsês), Duwzarê (Gramsdâ un Ruzawâ), Megowê (Palangâ), Pilsatenâ (Klaipedâ), Zekli (Telschôs) un nowadâ „terra inter Scrunden et Semigalliam" (Saldus un Esere). Turpretim to teesu jo leelaka tautu sajaukschanahs atrodama sewischki Wredekuronijâ (Abawas apgabals un Popes juhrmala lihds Tukumam), Windâ (Wentas leijas gala nowads) un Bandowê (Alschwangâ, Kuldigâ, Strundâ un Embotê). Schais trijôs semes-gabalôs wiswairak sastopami Lihwu walodas zelmu wahrdi. Is wiseem wahrdeem, kuri smelti is 13. gadu simtena rakstu gabaleem, schajôs trijôs apgabalôs pehz kahrtas bijis Lihwu wahrdu 50, 37 un 24 prozentes. Ta ir sihme, kahds leels swars Lihweem bijis schais apgabalôs. Schajôs trijôs apgabalôs Bielensteins salihdsinajis ari wisu winam pasihstamu muischu, mahju, upju u. t. t. wahrdus (pawisam 14 tuhkst. 98 nosaukumus) un, dibinadamees us walodneezibas likumeem, peerahdijis, ka wehl tagad no turenes weetu nosaukumeem 4, 3 un 2 prozentes ir Lihwu (Somu) walodas zelma. Sewischka kahrte ļoti labi pahrredsamâ kahrtâ rahda Lihwu un Latweeschu daschadu samehra sajaukschanos un robeschas, nemtas pehz tagadejahm draudsehm.

Schim pehtijumam tad peeweenojahs interesants atskats us aiswehsturisko laikmetu, proti pehtijuma mehginajumi pahr to, waj Somi, waj ari warbuht Latweeschi pirmee mahjojuschi pee Rihgas juhras lihtscha. Schim gabalam atkal peesleenahs kahds tahlaks walodneezibas sinibu pahrskats pahr Latweeschu dialekteem tagadnê, kam peeweenota klaht ari ļoti peewilziga kahrte, kas lasitajam wisu wehl jo gaischaki is- un aprahda.

Kà peelikums peedoti apmehram 80 dokumenti, kuri nodrukati waj nu pilnigi, waj tikai winu eewehrojamakahs weetas. Schajôs rakstu gabalôs wahrdi un wiss saturs pehz jaunakajeem pehtijumeem pahrlaboti, zaur kam muhsu jaunakajeem pehtneekeem buhs jo weeglaki eespehjams, pamatigi pahrspreest Bielensteina milsigo darbu.

Bielensteina eewehrojamo darbu Keisariskà sinibu akademija laidihs ari pahrdoschanâ klaijâ. Ekspemplaru sinamu dalu akademija nolehmusi nodot ari pascha sazeretaja pahrsinâ, kursch tos zaur weetigo mahzito sabeedribahm warbuht par lehtaku maksu darihs pee-eetamus wiseem teem, kureem ruhp muhsu dsimtenes un winas wehstures ispehtischana.

Daudsreis dsird suhdsamees, tà „Düna-Zeitungas" referents beidsot peesihmê, ka no Bunge'e, Schirren'a, Bienemann'a, Toll'a, Hildebrand'a u. t. t. klaijâ laisto wezo rakstu gabalu skaits gan esot ļoti leels, bet ka mums truhkstot wihru, kuri, us scheem raksteem dibinadamees, pehz Ranke'e parauga sastahditu waj nu pilnigu, waj tikai kahdu daļu no muhsu dsimtenes wehstures. Schinî Bielensteina darbâ naw atrodams tik krahjeja un krawataja darbs ween: scheit, nemas neluhkojotees us wispahr wehsturiskeem, geografiskeem un etnografiskeem panahkumeem, atrodam ari sawas dsimtenes sinatniskas ispehtischanas eesahkumus un muischu wehstures pamatus. Bunges „Urkundu grahmata" un wezahs kronikas nu ir atdsihwinatas, un mehs, kas paschi nespehjam nodarbotees ar etnografisku, geografisku waj wehsturisku pehtischanu, waram preezatees pahr bagatigajahm mantahm, kuras is tumsibas nahkuschas pee deenas gaismas."

Kahda Latweeschu aisgahjeja wehstule is Amerikas.*)

Bostonê (Seemel-Amerikâ), 17. Augustâ. Zeen. redakzija! Esseet tik laipni, schihs manas rakstu rindinas usnemt sawâ godatâ lapâ. — Sawu tehwiju es esmu atstahjis tamdehł, ka us apsolito selta semi tiku aiswilinats, kur mehs daschi Latweeschi tik pat kà noteesati dsihwojam, lai gan es nekahdas noseedsibas dehł tè ne-esmu atzełojis, kà daschi no sawas dsimtenes, kara-klausibas dehł, aisbehguschi. No scheem peeminu ihpaschi tos, kurus kahds Piltenes skroderis, Juris Osis, kas schè Amerikâ sauzahs par „von Ose", pirms loseschanas gadeem aiswilinajis. Atwilinato starpâ ari atronahs weens 17 gadu wezs puika, kahda Krona meschasarga dehls, kuram, sinams, pascham zela naudas nebija, bet bija ja-aisnemahs no kahda Piltenes podneeka 106 rubli. Schè atbrauzis, winsch nu greeschahs pee sawa agenta, minetà „von" Ose, tam sazidams, ka naudina pee beigahm un darba ne-esot. Bet schis atbild: „Naudas man naw; newaru lihdset." — Puika nu luhdsahs darbu, waj, masakais, lai łauj nakti tur pahrgulet. Bet kas to dos! Oscha nama-saimneeze to issweesch pa durwim ahrâ. — Tahds agents daudz tauteeschu eegruhsch nelaimê. Minetais puika pehz tam nu gan tika usnemts no ziteem Latweeschem, kas schè strahdâ pee grahwjeem. Bet nekur newar buht gruhtaki, nekà schè. Karstums schè muhs neschehligi moza, un saules duhreeni ir tik asi, ka zilweki us eelas nokriht. Wentspils aprinka Slehku pagasta W. mahjâs dsihwodams, es no tahdeem negehłeem tiku usmudinats, seewu un behrnus un sawas eepirktahs mahjas atstaht, un tagad es schè zeeschu wisleelakahs mokas. Kuldigas skolu lihds 3. klasei apmeklejis, es pehz tam labi dsihwoju sawâs mahjâs; bet tagad man jastrahdâ Amerikâ, karstai saulei degot, ar schkipeli rokâ. Dabonu 10 dolaru par nedeku; 4 dolari un 50 senti man jamaksâ par usturu un ruhmi. Weschas masgaschana, kad zilweks grib pa godam eet, ari maksâ 1 dolaru par nedeku. Kad kurpites nopirzees, wari knapi mehnesi nostaigat, — tad pirzees atkal zitas. Ari schi leeta ir, kà jau Amerikas darbs, tikai preeksch azim, bet ne wis preeksch bruhka. — Par beedinaschanu saweem ziteem tautas brahłeem, luhdsu, scho manu rakstu nodrukat awisês.

Andrejs Puis,
is Slehku Wezwagaru mahjahm.

*) Redakzijas peesihme: Daschi teikumi schinî wehstulê ir tik nelasami rakstiti, ka, tos drukajot, daschi wahrdi warbuht ir nepareisi.

No ahrsemehm.

Sweedrija. Sweedrijas kehninsch, kas apmeklejis Dahnu kehninu un muhsu Keisaru, kas tagad, kà sinams, usturahs Dahnijâ, abus schos augstos kungus eeluhdsis us saku medibahm, kuras tiks noturetas us kahdas Sweedrijas salas, Dahnijas tuwumâ.

Wahzija. Waldiba isstrahdajusi jaunu likumu pret dserschanas netiklibu, kas dseramo eestahschu skaitu grib masinat, peedsehruschos, kas nekahrtibas isdarijuschi, stingraki sodit, dsehreenu pahrdoschanu stipri aprobeschot, un tahdus zilwekus, kas padewuschees dserschanai, eespundet ihpaschâs dsehraju slimnizâs. Polizejai us to jaluhko, ka preeksch pulksten 8eem no rihta nekahdi dsehreeni neteek pahrdoti. Dsehreenu pahrdewejeem stingri top aisleegts, apaksch 16 gadu wezeem jaunekleem, kà ari jau peedsehruscheem pee-auguscheem zilwekeem reibinoschos dsehreenus pahrdot, un tahdus dsehreenus us parada dot. Dseramo eestahschu saimneekeem (schenkereem, weesnizneekeem u. t. j. pr.) par to ja-gahdà, ka peedsehruschee teek us mahjahm pahrwesti, waj polizejai nodoti. Ka dsehrajeem schis likums pawisam nepatihkams, to weegli war saprast. Bet ka sozialdemokratu un „brihwprahtigajo" partijas ta labad sazel tik leelu troksni un tam ar wiseem spehkeem pretojahs, ta tak jo dihwaina leeta, tamdehł ka schihs partijas weenumehr dehwejahs par tautas labklahjibas sargeem. Winas brehz, ka schis likums grehkojot pret brihwibas garu, un Wahzu tauta zaur to teekot wehrdsinata. Wahzeeschi esot brihwi zilweki, un teem newarot aisleegt, pehz swabadas gribas peedsertees. Schenku skaita pamasinaschana ari it

Paspahrnê.

Us 30. Augustu.

1.
Swin tauta peem'nas swehtkus
Tam schodeen dischenus,
Kas padarij's muhs brihwus,
No klausib's swabadus.

2.
Swin tauta preeka swehtkus,
Scho deenu sweizina, —
Jo tajâ leelus preekus,
Mums brihwib' — sludina.

3.
Swin tauta goda swehtkus
Tam Zaram Leelajam,
Kas wisus sawus spehkus
Dew' brihwib's upuram.

4.
Swin tauta otrus swehtkus,
Muhs' Keis'ra wahrda deen',
Deews peeschkhris mums preekus, —
Lai Winu teizam ween!

5.
Swin tauta kristib's swehtkus
Muhs' mihłam Keisaram, —
Lai mehs nekahdus grehkus
Pret Winu nedaram!

J. M. L..

Sautini.

Brihwi atstahstijis Gaujeneets.

(Beigums.)

Deews debesîs! Kas tad ir notizis? Mans Deews un Tehws, mahte tak nebuhs — —!" Un Jahnis winu eeklehdsa meerinadams sawâs rokâs, tà kà winsch to bija darijis, kad wina wehl bija behrns, un kad wina wisâs waijadsibâs to bija usmeklejusi. Wisi apwainojumi bija aismirsti. Ar sawahm asarahm ta noskaloja katru atminu, kas tam winas augstprahtibu un lepnibu atgahdinaja. Nekas zits, kà mihlestiba un lihdzeetiba, nebija wina godigajâ sirdî atlizees.

„Nebihsteeš mahtes dehł!" Alwine raudadama turpinaja. „Winas dehł es ne-esmu wis nahkusi! Bailes, dehł tewis, mani dsina schurpu! Muischâ ir isrunats, ka tu esot palizis par konterbandneeku, un ka — —" Wina newareja runat tahłak. Wina apkehrahs zeeschaki tam apkahrt un raudaja pee wina kruhtim.

Stundas zetorksni wehlak wini abi pa to paschu zeku soloja atpakal, pa kuru Alwine pirmak bija nahkusi. Mas soku eepakał wineem sekoja Alwines zeła pawadone. Mas azumirklôs ta bija nopratusi, ka winas klahtbuhschana laimigajam pahritim nebija waijadsiga. Bet wini abi gahja labu laizinu ne wahrda nerunadami. Roku rokâ, plezu pee pleza peeglauduschi, tà wini abi baudija laimi, ko winu tuwums teem peeschkihra. Beidsot Alwine pagreesa sawu karsto seju us sawa pawadona pusi.

„Bet kauns gan man ir leels, ka es tà. bes kaut kahdas waijadsibas, pee tewis esmu skrehjusi! Un kad es eedomajos, ka wisas manas asaras un aisluhgschanas pawisam weltigas bijuschas, un ka tikai łauschu launahs runas pee ta ir wainigas, ka es tew pee kakla esmu kritusi, — tad teescham — —" Peepeschi wina apklusa. Wina juta, ka Jahnis winas roku pee sawahm kruhtim speeda, un ka wina sirds ahtri un stipri puksteja.

„Bes waijadsibas tu esi nahkusi?" winsch jautaja, pee winas noleekdamees. „Ai, Alwin', kad tu sinatu, kà es nupat pee katra soła Deewam pateizu par to schehlastibu, ko Winsch man parahdijis! — Tu esi mani atpestijusi, tu, Alwin'! Un zeła galôs man tew par to waijadsetu pateikteeš! Ja tu schodeen nebuhtu nahkusi, — riht' jau buhtu bijis pa wehlu! Jo — redsi — kahrdinaschana bija pahrak leela! — Lihds schim es negribeju no tahdas „schmugeleschanas" ne dsirdet, un neweens man ari pahr to nerunaja, — bet scho wakar', pirms winsch aisgahja, Leelwehweris eenahk un saka us manis: „Ja tu simts rubłu gribi nopelnit, tad tu tagad to wari! Pahris wesumu ar dahrgahm mantahm ir nahkoschâ naktî pahr robeschu jadabon pahri. Apdomà to un dod man atbildi!" — Un tà nu es stahweju weens pats sawâ istabâ un domaju: Paprowè! Simts rubłu ir labs eesahkums, un drihs warbuht wehl wairak peenahks klaht! — Tè eesahk suni reet; es steidsos laukâ un prasu: Kas tur? Tu atbildeji: „Es esmu schè, Alwine! Attaisi walâ wahrtus, — man ar tewi kas jarunà!" — Man bija tà, kà kad kahds ar ahmaru man dotu us sirds, tà ka es domaju, ka nupat waj buhs jakriht gar semi. — Nu tu sini, waj tu pa welti esi nahkusi!"

Tuwaku speeschahs wini weens pee otra, stipraki sakampjahs winu rokas. Klusums netop trauzets, kamehr wini mahjinu us noras ir sasneeguschi. Bruhnitis stipri nosweedsahs, Jahni eeraudsidams, kas tagad winam tuwojahs, lai eemauktus usbahstu galwâ. Tad wini atwadijahs no seewinas, kura wineem ilgi nosskatijahs pakal, teem pateikdamahs un winus swehtidama. Tumschee pakrehsli, kuri tagad pahr zeku laistahs, wairs Alwini ne-isbaida. Par spihti wisam nakts tumschumam, winà ir wiss skaidrs un gaischs.

„Bet prasijis, waj es tewi ari gribu, tu tak man wehl ne-esi!" Alwine pehz kahda laika, pee wina kruhtim noleekdamahs, sazija. „Man leekahs, ka tagad us to ir laiks! Jeb waj man buhs mammai rahditees, bes ka es sinatu, kà ar mani stahw!"

Jahnis smehjahs pahr meitenes sawado jautaschanu.

„Es jau sinu, ka tu dod atbildi, pirms tew wehl prasa. Schodeen tu atkal to dariji!"

„Ak, ei — tu! Waj tu nu atkal gribi eesahkt ar mani strihdetees?"

„Nè, ar strihdeschanos lai nu ir galâ, — ne sawu muhschu ar tewi wairs nestrihdeschos! Ka seeweeschi dasch'reis druszin sasakahbst, to es waru panest, ja tikai sinu, kahda ta sirds tur isskatahs. Un to es sinu, — to tu man schodeen esi rahdijusi!"

„Pagaidi, es tewi gribu isprowet! Tad redsesim, ko seeweeschu sakahbums pee tewis panahks!"

„Bet man ir lihdseklis, ar ko tewi apklusinat! — Tuhlit es tew to gribu rahdit!"

Bruhnitis peepeschi sajuta, ka groschus tapa stingraki sawilkts. Winsch apstahjahs us azumirkli un usskatija mihligi sawu pawehletaju, kas tagad ar winu nepeeklahjigi bija apgahjees. Bet kad winsch redseja, ka wisas leetas aisi wina bija wezâ kahrtibâ, un ka Alwine galwas lakatu, kas tai us pakauscha bija noslihdejis, atkal us galwas uslika, tad winsch, galwu kratidams, eesahka tezet us preekschu. Tomehr winam waijadseja wehl wairak reisu isbrihniteeš pahr sawa kunga neweenadu groscha tureschanu. Bet winsch nepalika wis wairs stahwot. Likahs, kà kad tas buhtu nahzis pee atsihschanas, ka winam saprasschanas un apdoma preeksch trim waijaga.

Un tà tas nahza, ka Jahnis palika par Sautinu saimneeku. Wairak gadu no ta laika jau ir pagahjuschi. Kà saprahtigs un apdomigs semkopis, winsch wisâ apkaimê teek slawets. „Winsch ir kà dsimis par Sautinu saimneeku!" mahte saka ar lepnumu, redsedama wina plaschahs saimneezibas eetaises. Un Alwine domà to paschu, un ir tàpat, ja wehl ne wairak, lepna us winu, kà mahte. Schad un tad winas ahtrà daba gan wehl ir redsama, — tomehr strihdus winu starpâ gan wehl nekad naw notizis. Un Jahnis, tas pawisam ir sawads palizis. Ja wina wehl kahdu wahrdu, kà us dusmu pusi, peemin, tad winsch tik noskatahs us winu un pasmeijahs, un winai, negribot, jasmeijahs lihdsa.

Mahte palihds, kà wina jau ir apnehmusees, mahjâs un pee behrneem, kamehr Alwine ar wihru seena laikâ us plawas rihkojahs. Zitadi wina gan us lauka nestrahdaja. Darba winai mahjâ bija pilnas rokas. Bet us seena wahla Jahnim plaut pakal, to wina newar atmest. Un winas skaistais, sakarsuschais gihmis winam schodeen tàpat patihk, kà toreis us Dsehrwju plawas. Minna ir wehl weenumehr schinî paschâ mahjâ. Bet wina ir tapusi pa-augstinata. Agrakà ga-

neka nepalihdseschot; jo statistika peerahdot, ka tur, kur maſ krogu un schenku eſot, teekot daudſ wairak dſerts, nekà tanis weetâs, kur schenku un krogu ſkaits eſot leels. — Ar tahdeem neekeem ſchihs partijas un winu laikraksti apkaro jauno likumu, kam beſ ſchaubiſchanahs buhs ſwehtibas pilni panahkumi.

Wahzu un Auſtreeſchu keiſari atbraukuſchi Schwarzenauâ (Auſtrijâ) un tur peedalijuſchees pee Auſtrijas leelajeem kara manewereem. Wahzu keiſars ſawu walſts-kanzleri (Kapriwi'u) un Auſtrijas waldineeks ſawu ahrleetu miniſteri (Kalnoki'u) panehmuſchi lihdſa, eekams Italijas miniſteru preſidents Rudini'a ap to laiku aiſbrauzis uſ Monzu pee Italijas kehnina Umberta. No tam, tà ſpreeſch awiſes, warot redſet, ka keiſari netik ween ſirſnigas ſatikſmes dehl faſtapuſchees, bet winu ſtarpâ ari, augſtakeem waldibas wihreem klaht eſot, ſwarigas leetas tikuſchas pahrſpreeſtas, un Italijas kehninſch lihdſ ar ſawu miniſteru preſidentu zaur telegrafu pee ſchihs ſarunaſchanahs peedalijees.

Nelaimes notikumu uſ dſelſszeleem ſchogad wiſâs ſemês bijis tik daudſ, ka braukſchana ar kugeem tagad gandrihſ iſleekahs buht droſchaka. No 2. Junija lihdſ 13. Auguſtam, t. i. nezik daudſ wairak nekà diwu mehneſchu laikâ, uſ Eiropas dſelſszeleem 62 nelaimes atgadijumi bijuſchi, kurôs 971 zilweks tizis eewainots un 256 noſiſti. Tà tad katru deenu 13 zilweki tikuſchi eewainoti un 3 lihdſ 4 nogalinati. — Nupat telegrafs iſ Spahnijas atkal ſino, ka tur 23. Auguſtâ diwi dſelſszela brauzeeni ſaſkrehjuſchi kopâ un pee tam 48 zilweki tikuſchi eewainoti.

Bulgarija. Frantſchu awiſchu telegramas iſgahjuſcho nedel' iſpauda ſinu, ka Bulgarijas miniſteru preſidents Stambulows zaur ſlepkawu rokahm atradis galu, bet ſchi wehſts iſrahdijuſees par nepateeſu.

Turzija. Miniſteru preſidents Kijamils Paſchà tizis atzelts no amata, un wina weetâ Krehtas falas gubernators Djewads Paſchà tapis eezelts. „Nowoje Wremja" ſpreeſch, ka ta eſot ſihme, ka Kreewijas diplomati Konſtantinopolê dabujuſchi pahrſwaru, un ka nu printſcha Ferdinanda zeribas, ka Turzija to apſtiprinaſchot par Bulgarijas waldineeku, pawiſam iſputejuſchas.

Seemeļ-Amerika. Wezais Turks tagad teek iſſobots, ka tas ſawâ walſti laupitajus neſpehjot ſawaldit, tà ka tee ar wiſlabakeem panahkumeem tur drihkſtot dſelſszeku wilzeenus apturet un paſaſcheerus aplaupit. Bet Seemeļ-Amerikâ, kà leekahs, ne-eet daudſ labaki. Tur Techas gubernâ 12 laupitaji uſlehkuſchi uſ maſchinas un pehz 40 ſchahweeneem ſawaldſinajuſchi dſelſszeka eerehdnus, kur tad tee atlauſuſchi paſta wagona naudas ſkapi, un to iſdarijuſchi, dewuſchees projam.

Deenwidus-Amerika. Nedelas laikâ Tſchiles buhſchanas pawiſam pahrgroſijuſchahs. Wiſas paſaules awiſes jau iſpauda ſinu, ka walſts preſidents Balmazeda's ſawus pretineekus triju deenu garâ kautinâ pilnigi uſwarejis. Tas ari nekahds brihnums nebuhtu bijis; jo winam bija otr'tik daudſ kara ſpehka, nekà „kongreſiſteem". Bet tè nu telegrafs peepeſchi iſſludina, ka Balmazeda's pilnigi tizis uſwarets, walſts otra galwas pilſehta, Walparaïſo, eenemta un Balmazeda's pats paſudis. — Kà tas nu wareja notikt? Leeta teek ſchahdi iſſkaidrota: Balmazeda's pretineekeem gan bijis daudſ maſak ſaldatu, bet labaks komandeeris un labaki eerotſchi. Kahds atwalinats Wahzu wirſneeks, Körners, eſot bijis kongreſiſtu ihſtenais wadonis, un wina kreetnai wadibai iſdewees, pehdejâ brihdî tik iſweizigi rihkotees, ka paturejis wirsroku. Wina ſaldateem bijuſchi jaunee Wahzu ſchaujamee rihki, kureem eſot breeſmigs ſpehks, un ar kureem warot loti ahtri ſchaut. Schihm ſlintehm, tà ſauzamahm rewolweru biſehm, ir itin ſchaurs un teews ſtobrs, lodites teewas un garas, bet ar tahm warot 35 reiſas weenâ minutê iſſchaut, un lodes ſkreenot lihdſ 4 werſtes pa gaiſu. Uſ 300 pehdahm lode iſurbjahs 32 zellu beeſam eglu balkim zauri. Walparaïſas kautinâ nu lodes zaur diweem, ja — pat trim ſaldateem gahjuſchas zauri un tad wehl zetorto eewainojuſchas. To redſedami, eenaidneeki no bailehm tikuſchi pahrnemti, un kad winu generali bijuſchi krituſchi, tad apakſchoſizeeri ſawus ſaldatus wairs newarejuſchi ſawaldit; tee ſahkuſchi behgt, un kongreſiſti eenehmuſchi pilſehtu. Kur Balmazeda's palizis, naw ſinams. Daſchi runajot, ka winſch, behgot, no kahda fuhrmana, kuram tas ſitis, tamdehl ka pa augſteem kalneem ne-eſot deewsgan ahtri brauzis, tizis ar naſi nodurts.

No eekſchſemehm.

No Pehterburgas. Awiſe „Pet. Wedomoſti" ſino, ka eſot tahda weela iſgudrota, kas iſſkatotees kà melni ſpihdoſcha laka un aiſſargajot dſelſi no ruhſeſchanas un kokus no puhſchanas un mitruma. Schkidrums it labi weenojotees ar kalamo un leijamo dſelſi, bleki, koku, akmeni, ſteegeleem u. t. t. Ar ſcho weelu nokrahſotas leetas teekot aiſſargatas no ſamaitaſchanas. Dſelſs un koka dalas pee jumteem, balkeem un uhdens wadehm, kà ari kugu dalas, kas mirkſt uhdenî, dſelſszela ſchkeenes, telegraſa ſtabus u. t. t. zaur to aiſſargajot no ſabojaſchanahs. Pehterburgâ pirmà leela fabrika jau eſot zelta preekſch ſchi ſchkidruma pagatawoſchanas leelakâ mehrâ. — „Graſchdanins" eeteiz, ka buhtu laiks, uſ wiſtu olahm, kas daudſ miljoneem pahr robeſchu teek iſweſtas, uſlikt muitu, zaur ko walſtij eewehrojama eenahkſchana zeltos, kas weenigi ahrſemneeku uſkuptſcheem buhtu ſamakſajama. Winî Franzijâ pat 6 lihdſ 8 kap. par olu leekotees aiſmakſat. Zaur leeliſko olu iſweſchanu ari tahs leelakahs olas teekot preekſch tam iſmekletas, tà ka daudſ weetâs muhſu tirgôs tik tahs maſakahs ween atleekotees pahrdoſchanai. — Fabrikants Gelinka kgs, kà „Riſchſkij Weſtniks" ſino, ſchinis deenâs dabujis atwehleſchanu, no nemalteem graudeem zept maiſi, kà to Sikowa un Golowina kgi iſgudrojuſchi. To dalu, kas zaur nemalſchanu aiſtaupahs, winſch iſleetajot, maiſi leelaku zepot. Gelinka kgam ari eſot atwehlets, Rihgâ un Widſemes gubernâ tahdu maiſi pagatawot, un tik drihſ kà maſchinas buhſchot atweſtas, tapſchot beſ kaweſchanahs tahda fabrika eerihkota. — „Nowoje Wremja" ſino, ka paſta un telegrafu walde patlaban pahrſpreeſchot, jaunas paſtmarkas iſdot. Tà tad wezahs wehlak tiks wehl tik no paſta-ſihmju krahjejeem wahktas un uſglabatas. — Purkarâ, Beſarabijas gubernâ, Akermanes aprinkî, kà „Odeſas awiſe" ſino, waldiba zehluſi ſemkopibas ſkolu, kur wihna audſeſchanu, ſeeru taiſiſchanu un peena ſaimneezibu mahziſchot. Preekſch ſkolas dibinaſchanas ir no kloſtera ſemes 500 deſetinas atwehletas; no ſchihm ir 30 deſetinas meſcha un leelas ganibas. Preekſch ehku zelſchanas top doti 46 tuhkſt. rubłu.

No Wolgas kraſteem atſkan loti behdigas ſinas pahr truhkuma zeetejeem. Kahds ſinotajs iſ turenes raksta „Odeſas awiſei": Wiſpahriga bagatiba un ſatiziga dſihwe muhſu kolonijâs pee Wolgas kraſteem ſuhd azim raugotees. Daudſ ne-augligu gadu, poſts un nelaime ſaimneezibâ ir ſchi truhkuma zehloni. Nabadſiba ir jau tik leela, ka daudſ eedſihwotaju, ja teem drihſ nenahk palihgâ, nonihks badâ. Leelakai dalai eedſihwotaju jau truhkſt miltu, kartuſeku un dahrſa ſaknu. Wiſgruhtaki ir aiſkerta leelà Kamenkas kolonija, ar kahdeem 4000 eedſihwotajeem, kura, beſ bada, ari no uguns tika peemekleta, zaur ko 100 namu aiſgahja bojâ; to ſtarpâ ari mahzitaja dſihwoklis, ſkola, aprinka nams un paſta un telegraſa ſtanzija ſakrita pelnôs. Skahde top ſpreeſta uſ 150 tuhkſt. rubłeem. Daudſeem naw wairak neka atlizis, kà tikai drehbes, kas mugurâ. Zitkahrt Kamenkas kolonija bijuſi ta ſkaiſtakà un bagatakà ſchè kalnu puſê, bet nu wina pehz degſchanas gan buhs ta nabagakà ſchè Wolgas peekraſtê. — Bet wehl behdigakas ſinas ir laſamas no Kaſanas gubernas. Kahds preeſteris wehſta, ko tas peeredſejis, Naredejas zeemu apmeklejot. Winſch raksta tà: „Es faſtapu ſtundas laikâ 16 perſonas, kas ar nahwi zihnijahs. Kahda weziga ſeewina nomira preekſch manahm azim. Leelakà dala bada zeeteju nebija 8 deenas ne maiſes kumoſa redſejuſchi. Noleeſejuſchi, ar eekrituſchahm azim, tà ſchee nelaimigee mani uſluhkoja; daſcham pat wairs nebija ne tik daudſ ſpehka, rokas pazelt un maiſi, ko tam ſneedſu, ſanemt. Jo tahlak zaur zeemu ſtaigaju, jo wairak poſta dabuju redſet. Pee namu ſeenahm, pee baſnizas un zitâs weetâs es redſeju atſpeduſchos daudſ noleeſejuſchu zilweku, kas ar badu zihnijahs. Daſchi likahs gluſchi weenaldſigi eſoſchi, ſtihwi ſkatidamees un padodamees ſawam behdigam liktenim. Ziti turpreti iſturejahs kà ahrprahtigi. Tee lehkaja no weenas weetas uſ otru, trakoja un blahwa: „Dodeet maiſi, maiſi! Nelaujeet mums nomirt badâ!" — Mahtes, kas jau pa dalai zaur badu ſawus behrnus bija ſaudejuſchas, nebija eepreezinamas, un kad tahm ſneedſa uſturu, tad winas papreekſchu ſaweem behrneem dewa maiſi un tad tik paſchas ko baudija, iſſalkſchanu remdedamas. Wiſs, kas ſchè bijis ehdams, jau bija ſen patehrets. Kamehr wehl kahdus ſtahdus un ogas wareja ſadabut, tikmehr wehl bija glahbuſchees; bet beidſot wiſas ehdamahs leetas bija iſbeiguſchahs. No bada dſihti, zeema laudis wiſbeidſot pluhza leepu lapas, tahs ſchahweja, faberſa un no tahm wahrija baribu, ar kuru kahdas 14 deenas uſturejahs. Pehdejâs 8 deenâs zaur badu kahdâ zeemâ, kur 150 familiju dſihwoja, 47 eſot jau pawiſam iſmiruſchas."

Pahr leellopu kriſchanu zaur ſehrgahm laſamas ſchahdas ſinas „Waldibas Wehſtneſi": Junija mehneſî gandrihſ wiſâs Eiropas Kreewijas gubernâs krituſchi ar leeſas ſehrgu pawiſam 16 leellopi un ar Sibirijas mehri 5107 leellopi. Ar beidſamo ſehrgu Igaunijâ 5 lopi nobeiguſchees, Widſemê 22 un Kurſemê 1 lops. Wiswairak lopu ir krituſchi Samaras gubernâ, proti 695. Charkowâ ir krituſchi 584 un Penſâ 345 leellopi. Starp 200 un 300 leellopeem ir krituſchi Niſchnij-Nowgorodâ, Saratowâ, Simbirſkâ, Taurijâ un Tambowâ, un pahri par 100 lopu — Wladimirâ, Woroneſchâ, Wjatkâ, Kaſanâ, Koſtromâ, Poltawâ, Uſâ un Tſchernigowâ. Beſ Baltijas gubernahm ar maſeem ſkaitleem wehl minamas daſchas Wiſlas gubernas, kà Kauna, Witebſka, Minſka, Podolija un Wolinija, kà ari daſchas ſeemeļu gubernas. — Wilna un Graudna nemaſ naw minetas, un tà tad laikam no teiktahm ſehrgahm bijuſchas paſargatas. — No augſchmineteem ſkaitleem ir noprotams, ka bads un lopu mehris eet roku rokâ. Turpreti no tam ari ir redſams, ka apgabalôs, kur ſemkopiba eenem labaku ſtahwokli, ari lopu kopſchana ir labaka, un zaur to tee ari wairak ir iſſargata no ſehrgahm, nekà tur, kur lopini maſ top eewehroti un ſlikti tureti. *

No Schauleem „Riſchſkij Weſtniks" nodrukats ſchahds ſinojums: Kad daſchi nabaga Schihdi un ſtrahdneeki leelos labibas weſumu pulkus eeraudſija, kuri zentahs noklaht ſtanzijâ, wini proteſteereja pret rudſu aiſwedumu. Drihſ ween lauſchu pulks ſalaſijahs, kurſch weſumus aptureja un ar waru aiſweda uſ pilſehtas waldes pagalmu. Ap pulkſten 10eem tur jau kahdi 400 weſumi bija ſapulzeti. Stanzijâ kahds 50 lihdſ 60 perſonu leels lauſchu pulks bija ſanahzis, lai tur rudſu eelahdeſchanu aiſkawetu. Duhſchigakee nometahs ſchkehrſam uſ ſleedehm. — Iſprawnikam, kurſch pa tam bija atnahzis, iſdewahs ſatrizinatos laudis apmeerinat, zaur apſolijumu, ka winſch tahlaku rudſu eelahdeſchanu ne-atlauſchot. Kahds gorodowojs tapa nolikts par to rudſu apſargataju, kas bija ſaweſti pilſehtas waldes pagalmâ. Laudis wiſu deenu bija uſbudinati. Weetigais iſprawniks iſlaida ſludinajumu, pehz kura labibas tirgotajeem ſawi rudſu krahjumi pehz noſazitas takſes japahrdod, bet leeltirgotajeem, kuri grib eeguht atlauju, labibu iſweſt iſ pilſehtas, ja-uſrahda kontrakti, pehz kureem wineem labiba ja-iſſuhta un kuri pirms 31. Julija noſlehgti. (Tas notika 4. un 5. Auguſtâ). — Bet ar to laudis wehl nebija apmeerinati, tamdehl ka wini bija dabujuſchi ſinat, ka rudſu karawane aiſſuhtita uſ Kurſchanu ſtanziju, tapehz ka Schaulu ſtanzijâ eelahdeſchana eſot aiſleegta. Laudis tagad eeſahka aiſkahrt ſemneekus, kuri weda rudſus pilſehtas tirgû. Kad galweno nemeerneeku apzeetinaſchana nelihdſeja, bet nemeers zaur to wehl wairojahs, tad papreekſchu robeſch'ſargi un ſchandarmi ſtahjahs teem preti, un wehlak atſuhtija weenu 113. Starorufas infanterijas regimentes kompaniju, ar kuras palihdſibu, pehz nemeerneeku wadonu apzeetinaſchanas, nodibinaja kahrtibu. — Kurſchanu ſtanzijâ lauſchu pulks iſklihda, dabujot ſinu, ka ſaldati nahkot. — Tahdi nemeeri ari zitâs Leepajas-Romnu dſelſszela ſtanzijâs notikuſchi. „B. W."

Rehwalê nupat loti retas kahſas — brikanta kahſas — tikuſchas noſwehtitas. Pahris, kurſch tik ilgi — 75 gadus — laulibas kahrtâ nodſihwojis, ir bijuſchais landrahts O. v. Lilienfelds un wina laulatà draudſene Marija, dſim. v. Benkendorff.

Igaunijâ, uſ gubernatora kunga uſaizinajumu, wiſi ſemneeku leetu komiſari ſapulzejuſchees, paſneegt ſinas pahr labibas krahjumeem. Pee tam, kà iſrahdijees, wareſchot ap 14 tuhkſt. tſchetwertu labibas aiſdot badu zeetejahm gubernahm.

Widſeme.

Widſemes mahzitaju ſinode iſgahjuſchahs nedelas otrdeenâ Zehſîs tikuſi atklahta jauki puſchkotà baſnizâ ar deewakalpoſchanu. Sahmu ſalas prahweſts Winklers tureja altara runu pahr Luhk. 12, 32. Liturgiju dſeedaja mahzitajs Hugo Keuſslers un ſprediki ſazija generalſuperintendents Hollmanns pahr Rom. 15, 1.—7. Peedaliſchanahs pee ſinodes ir loti leela. Pahrſpreeſchamo leetu ir tik daudſ, ka ſapulze laikam gan wilkſees weſelu nedelu.

Widſemes muiſchneeziba apnehmuſees ruhpetees par linu kopibas pazelſchanu. „Felliner Anzeigeris" ſino, ka no Schleſijas ſchajâs deenâs atnahkſchot kahds linu kopibas inſtruktors, kurſch kahdâ muiſchneezibas ſabeedribai peederigâ muiſchâ, un uſ wehleſchanos ari zitâs muiſchâs, mahziſchot linu kopibu.

Pahr labibas aiſdoſchanu iſ Widſemes pagaſtu magaſinahm, kà „Dûna-Zeitunga" ſino, ſeſideen, 17. Auguſtâ, Rihgâ noturetà ſemneeku komiſaru ſapulze ſpreeduſi, kura no Widſemes gubernatora kunga bijuſi ſa-aizinata. Pehz komiſaru ſinojumeem iſrahdijees, ka pagaſtu labibas magaſinu ſtahwoklis eſot jo labs, un tà tad buhſchot eeſpehjams, labu dalu rudſu aiſdot truhkuma zeetejahm gubernahm. Zik daudſ rudſu tiks aiſdots, wehl naw noſazits.

Tehrpatas mahzibas apgabala kurators N. A. Lawrowskis, pahrbrauzis Rihgâ no ſawa atwalinajuma uſ ahrſemehm, atkal eſot aiſbrauzis uſ Pehterburgu.

Rihgas-Walmeeras aprinka meera-teeſas kungi noſpreeduſchi, weenu prozenti no ſawas algas dot Kreewijas truhkuma zeetejeem.

Adſel-Koikilê, Werowas apgabalâ, kà „Walkas Anzeigeris" ſino, topot ſtikla fabrika dibinata, kuru nahkoſchà gada Aprilî atwehrſchot.

No Tehrpatas. Pee ſtudentu uſnemſchanas 20. Auguſtâ tapa 100 jaunu ſtudentu eerakſtiti, un proti: mahzitaju ſinaſchanâs 12, teeſas ſinaſchanâs 9, dakteru ſinaſchanâs 44, apteekneeku ſinaſchanâs 20, ſkolas ſinaſchanâs 2, wezo walodu ſinaſchanâs 1, matematikas ſinaſchanâs 2, fiſikas ſinaſchanâs 1, kihmijas ſinaſchanâs 4 un ekonomijas ſinaſchanâs 5. Pawiſam tagad ir Tehrpatâ 1670 ſtudentu (pret 1726 ſtudenteem pehrnajâ gadâ), kuri ſadalahs ſchahdâs ſinaſchanâs: mahzitaju ſinaſchanâs 260, teeſas ſinaſchanâs 152, dakteru un apteekneeku ſinaſchanâs 969, ſkolas ſinaſchanâs 100 un fiſikas-matematikas ſinaſchanâs 189. *

Kurſeme.

Kurſemes gubernators, eewehrodams, ka ſemneeki pilſehtâs pahrdod malku beſ waijadſigahs atlaujas, peekodina aprinku preekſchneekeem un pilſehtu polizmeiſtereem, ruhpetees par to, ka tahda neatlauta malkas pahrdoſchana uſ preekſchu nenotiktu. Kas malku waj zitu koka materialu grib weſt uſ pilſehtu pahrdoſchanai, tam japraſa atwehles ſihme no Krona meſchakungeem waj priwatu meſchu ihpaſchneekeem, kurâ wedamo koku godigs eeguwums ir apleezinats. Tahdu ſihmju blanketi preekſch priwatmeſchu ihpaſchneekeem leetaſchanai top iſdoti no weetigahm polizejas eeſtahdehm.

Kurſemes gubernas waldes eerehdni, kà „Kurſemes Gubernas Awiſê" laſams, weenprahtigi noſpreeduſchi, katru mehneſi kahdas prozentes no ſawas lones atwehlet truhkuma zeetejeem par labu, bet ſcho dahwanu aiſſuhtiſchanu tik ilgi aiſturet, lihdſ kamehr iſrahdahs, ka palihdſibas pateeſcham ſpeedigi waijadſigs.

Kurſemes gubernatora kanzelejâ par direktora wezako palihgu peenemts Kaunas gubernas ſemneeku leetu komitejas ſekreteeris, gub.-ſekretars Fermors.

Kurſemes gubernas weterinara amata iſpildiſchana pagaidam uſdota Kurſemes gubernas waldes ahrſchtata weterinaram, kol.-ſekretaram Höpkerim.

Kurſemê ſchogad nems 1796 rekruſchus, un proti:

		pawiſam eeſaukti,	nemami.
Jelgawas	1. eezirknî	228	66
	2. „	475	136
	3. „	229	66
		932	270
Bauſkas	1. „	314	91
	2. „	213	62
		527	153
Tukuma	1. „	349	101
	2. „	169	49
		518	150
Talſu	1. „	304	88
	2. „	264	76
		568	164
Kuldigas	1. „	328	95
	2. „	372	108
		700	203
Wentspils	1. „	243	70
	2. „	219	64
		462	234
Aiſputes	1. „	392	114
	2. „	215	62
		607	176
Grobinas	1. „	251	73
	2. „	237	68
	3. „	148	43
		636	185
Jaunjelgawas	1. „	297	86
	2. „	423	122
		720	208
Ilukſtes	1. „	251	73
	2. „	282	81
		533	154
Pa wiſu gubernu		6203	1796

No Oſolneekeem wehſta ſchahdu dihwainu gadijumu, kurſch aiſwinu nedel' turenes muiſchâ notizis: Kaiminu pagaſtâ, Herzogneekôs, dſihwojoſcham, uſ bileti atlaiſtam ſaldatam P. kahdu deen' ſirgs eegahjis Oſolmuiſchas dſimtkunga meſchâ, kurſch tizis nokihlats un aiſweſts uſ muiſchu. P. aiſgahjis ſirgam pakal un luhdſis dſimtkungam, lai to atdodot. Bet tas pagehrejis par ſkahdes atlihdſibu 3 rubłus. P. ſolijees naudu wehlaku ſamakſat; jo tam to brihdi nebijis wairak naudas klaht, kà tikai kahdas kapeikas. Bet kungs tomehr ſirgu ne-atdewis, lihdſ tam ſamakſà praſito naudu. P. nu, newaredams neka darit, gahjis mahjâ. Otrâ rihtâ ta weeta, kur ſirgs bijis eelikts aiſ atſlehgas, atraſta uſlauſta un ſirgs uſeets — noſlihzis upê. —ts.

No Kalnazeema. 19. Auguſtâ, ap pulkſten 10eem wakarâ, nodedſa Umulu ſaimneekam un turpat blakus buhdamam Lugu ſaimneekam laidari un klehtis. Pee tam Umulu ſaimneekam ſadeguſchi wiſi lopi, kà ſirgi, gowis un wehl ziti ſihki lopi, un daudſ zitas mantibas, kà ari wiſs lopu ehdamais. Lugu ſaimneeks no lopeem ſaudejis weenu ſirgu un weenu zuhku. Glahbt bijis loti maſ eeſpehjams. Uguns zehlonis lihdſ ſchim wehl naw iſſinats. Ehkas abeem ſaimneekeem

bija apdroschinatas: pirmajam Kursemes sawstarpigâ un otram Kalnazeema uguns-apdroschinaschanas beedribâ. H.

No Dobeles apgabala. N. muischas rentneeze isihrejusi sawu ahbelu dahrsu kahdam pasihstamam Schagares Schihdam. Tas tur eelizis kahdu zitu Schihdeli par dahrsa waktneeku. Kahdas nedelas tur sabijis un ar rentneezi daudsmas eepasinees, tas luhds, lai tam eedod sirgu, aisbraukt us Schagari un tur eepirkt maisi un zitas ehdamahs leetas. Rentneezei wisi ziti sirgi pee darba, — tikai labakais un dahrgakais ir mahjâs. Wina leek to eejuhgt un Schihds aisbrauz us Schagari, kas no N. muischas tikai 4 waj 5 werstes tahlu. Gaida Schihdu pahrbrauzam, — bet newar sagaidit. Aisbrauz lihds Schagarei, raudsit, bet Schihds tur naw nekur atrodams. Nem uradnikus palihgâ, laisch telegramus us wisahm pusehm, — bet wiss welti. Pehz kahda laika dabon sinat, ka Schihds sirgu ar wisu eejuhgumu un rateem pahrdewis kahdam Leischu suhrmanim un pats pahrgahjis pahr robeschu un aisbehdsis laikam us Ameriku. — Schis atgadijums atkal jo skaidri mums peekodina, lai swescheem zilwekeem — it ihpaschi Schihdeem — ne-ustizam. — —

Subatas pasta-telegrafa nodalas usraugs Josefs Baltmischkis pahrzelts us Safmaku par 6. schkiras eerehdni turenes pasta-telegrafa nodalâ un wina weetâ eezelts Werowas pasta-telegrafa kantora pastiljons Jehkabs Petersons.

Jaunjelgawâ ir Jelgawas gubernas zeetuma preekschneeka palihgs, gub.-sekretars Senkewitschs, eezelts par polizejas inspektoru, Kaulina weetâ, kas aiseet us Talseem.

„Dschuhkstes-Peenawas semkopibas beedriba" 11. Augustâ tikusi atklahta. Pee swehtkeem ap 300 weesu un 100 beedru peedalijuschees.

Tukuma aprinka ismekleschanas teesnesis, tit.-rahts Bozinskis, pahrzelts us Jelgawas-Bauskas aprinki par 1. eezirkna ismekleschanas teesnesi.

Par Tukuma aprinka preekschneeku apstiprinats barons Grothuss.

Sabiles basnizâ eeswehtija 18. Augustâ jaunas ehrgeles, kas no Jehkabschtates ehrgelu buhwetaja Krehslina kga tapa paleelinatas un paplaschinatas. Wezajahm ehrgelehm — no pasihstamâ un slawenâ Leepajas ehrgelu buhwetaja Herrmana taisitahm — bija tikai 9 registeri. Tahs bija preeksch tahdas leelas kirspehles draudses pa masu un nespehja tamdehl draudses dseedaschanu peeteekoschi wadit. Zeen. Sabiles mahzitajs un Kandawas aprinka prahwests, Glaesera kgs, draudsei un kirspehles kungeem bija luhdsis, preeksch ehrgelu pahrlaboschanas sawu artawu dot, lai dabutu kreetnas ehrgeles. Tas ari bija apsolits. Irlawas seminara musikas skolotajs un Sahtu draudses ehrgelneeks, Behtina kgs, ar daschadeem derigeem padomeem pee tam peepalihdseja, ka par lehtu naudu peenahkuschi klaht 13 registeri. Daschi no scheem, nemti no Rihgas Jesus basnizas wezajahm ehrgelehm, pahrlaboti un pahrtaisiti no Krehslina kga un 2 jauni registeri apgahdati no Wahzijas slawenâ ehrgelu buhwetaja Sauera, Frankfurtê pee Oderes upes, tâ ka schihm ehrgelehm ir tagad 2 manuali, 1 pedals un 22 registeri. Tâ tad nu Sabiles draudse war preezatees, ka par lehtu naudu nahkusi pee leelahm un krahschnahm ehrgelehm. —s.

No Popes. Schihs muischas dsimtkungs, barons v. Behrs, eetaisijis 1884. gadâ sawâ muischâ sihrupa fabriku, ko isrentejis Rihgas tirgotajeem Lietzim un Grundmanim. Sihrupu isgatawo no kartuseku stehrkelehm. Preeksch tam pabruhkeja 1887. gadâ 96 tuhkst. pudus kartuseku. No scheem isgatawoja 24 tuhkst. pudus stehrkeku un no stehrkelehm istezinaja 14 tuhkst. pudus sihrupa, 22 tuhkst. rubku wehrtibâ. 1888. gadâ fabrika isleetaja tikai 39 tuhkst. pudus kartuseku, un no teem isgatawoja 9750 pudus stehrkeku un istezinaja 6500 pudus sihrupa. Schai gadâ istezinats gan masak sihrupa, bet to teesu tas saldaks, un tamdehl ari labaks un gahrdaks. Fabrikâ strahdâ no Oktobera lihds Maija mehnesim ar 7 strahdneekeem. Katrs strahdneeks pelna par mehnesi 16 rubku. Maschinas dsen ar twaika spehku. Stehrkeles un sihrupu suhta pa leelakai daļai us Rihgu. Schogad usnehmees fabrikas wadischanu Kursemneeks, Jahnis Sinewitzs, kas Rihgas politeknikas kihmijas nodaļas pilnu kursu pabeidsis ar usslawas rakstu. — —

Talsu aprinka preekschneeka jaunakais palihgs, gub.-sekretars Rosenthals, pahrzelts us Jaunjelgawu tanî paschâ amatâ, 2. nowadâ.

Kuldigas aprinka 1. eezirkna ismekleschanas teesnesis, kol.-sekretars Weljaschews, atlaists no amata un peeskaitits ministerijai.

No Suhrahm. Suhru leelajam pagastam, kas pa leelakai daļai pee Wentas krasta atronahs, pluhdi leelu skahdi padarijuschi. Muischas rudsu statini no kahda 40 puhra-weetu leela lauka gabala aispluhdinati projam. Ari wasarejas lauki tapuschi apnesti ar gļotahm un gruscheem, un tâ maitati.

Aisputes aprinka ismekleschanas teesnesis, kol.-sekretars Swerews, pahrzelts us Grobinas aprinki, un wina weetâ nahk Ilukstes aprinka ismekleschanas teesnesis, kol.-sekretars Bogorodizkis.

Is Pehtera basnizas draudses, Aisputes aprinki. Swehtdeen, 18. Augustâ, tikahm atkal pehz ilga laika basnizâ eepreezinati ar trim tschetrbalsigahm dseesminahm. Agraki muhsu Deewa namâ atskaneja wairak reisu tschetrbalsigas dseesminas, kad muhsu skolotajs Brauna kgs wehl bija dsihws; bet kâ no Jaungada winsch jau eesahka slimot ar diloni, un tad dseedaschanas kora wadibu atstahja. 18. Julijâ, winsch tika us pehdigo dusu pawadits. Pehz tam usnehma kora wadibu Rihtingera kgs is J. muischas, un tâ tad sem wina wadibas ari tikahm pahrsteigti muhsu masajâ basnizinâ. — Sirsniga pateiziba Rihtingera kgam un wina dseedatajeem par winu ne-apnikuscheem puhlineem! Wehletumees, ka dseedataji atkal drihsumâ muhsu basnizinâ deewakalposchanu weizinatu ar wairakbalsigu dseedaschanu. Deewam par godu un zilwekeem par preeku. — Muhsu basnizâ ehrgeles ari wehl naw eerihkotas, kâ zitâs basnizâs. Dahwanas gan teek jau luhgtas. Lai Deews palihds, drihsumâ tikt pee ehrgelehm! J. K.

Is Klosterneekeem. Zik mas weetejee saimnecki un eedsihwotaji sawus mihkos aisgahjejus godâ un zeeni, to leezina katra kapu kopina, kâ ari kapsehtas schogs un wahrti. Reti kahda kahrts ir schogâ atronama, kas aisgahjeju dusas weetinas sargatu no tschetrkahjigeem kustoneem, tâ ka dascha kapu kopina no zuhkahm ir isruschinata. Tâpat ari Kikuru pagasta kapsehta naw labakâ kahrtibâ. Zeen. mahzitajs gan wairak reisu swehtdeenâs no kanzeles luhdsis, lai tadschu sawu miruscho dusas weetinas, kapsehtas, labaki apkoptu, bet tas neteek eewehrots. Aztina.

No Ruzawas. Ruzawas meschs schim brihscham tapis nedroschs zaur kahdu wilku, kursch, jebschu pehz wina nopeetni top meklets, lihds schim wehl naw useets. Schis swehrs kahdâs mahjâs jau 13 aitas norehjis, kâ ari zitâs weetâs daudz skahdes padarijis.

No Leepajas. Juhrministerijas pahrwaldneeks, wihze-admirals Tschichatschews, ar twaikoni „Asiju" 16. Augustâ scheit atbrauza, apluhkot tê isdaramos leeliskos ostas darbus. — 8. Augustâ scheijenes pilsehtas walde atwehrusi preeksch strahdneeku kahrtas laudim tehjas un kasijas pahrdotawu. Schee dsehreeni lihds ar sweest'maisehm topot par mehrenu zenu pahrdoti un atronot leelâ mehrâ pirzejus starp ostas strahdneekeem. — Pehz tam, kad rudsu isweschana aisleegta, ir raduschees gudrineeki, kas Augstahs Waldibas pawehlei apmetuschi lihkumu un atraduschi zitu zeku, kâ rebes dsiht. No Kretinas un Palangas tagad aiswedot rudsu maisi pahr ahrsemes robeschahm. Pat daudsina, ka jau twaikonis ar rudsu maisi esot lahdets un us Schtetinu suhtits. Lai gan ahrsemê 27 kap. muitas jamaksâ par pudu maises, tad tomehr wehl atleekot deewsgan laba peļņa. Naw domajams, ka Kreewijas tulles walde atwehlehs, maisi iswest. — Zaur jauno ostas buhwi Leepajâ pret seemeleem ihpascha pilsehtas dała zehlusees, kurai pat dilischanse eerihkota preeksch braukschanas starp scho dału un pilsehtu. *

Jelgawas notikumi.

Deewakalposchanas Annas basnizâ no 28. Augusta lihds 4. Septemberim. Peektdeen, 30. Augustâ, kâ muhsu Augstâ Kunga un Keisara wahrda deenâ un par peeminu Kursemes semneeku brihwlaischanai. Deewakalposchana pulkst. 10ôs no rihta; spred. mahz. Conradi. — Swe[illegible]deen, 1. Septemberî: 1) Lauku draudsê: Deewakalposchana pulkst. 9ôs no rihta; spred. mahz. Conradi. 2) Pilsehtas Latweeschu draudsê: Deewgaldneeki pulkst. 1/2 8ôs no rihta; mahz. Grafs. Deewakalposchana pulkst. 2ôs pehz pusdeenas; spred. mahz. Grafs. — Lauku draudsê mirusi: Luise Uitze, 53 g. w.; Lihse Kronmann, 70 g. w.; Janis Laumann, 45 g. w.; Katarina Amalie Jakobson, 7 g. w.; Lawise Kleinberg, 51 g. w.; Johans Eduards Pawlowsky, 2 m. 1 n. 4 d. w. — Pilsehtas draudsê ussaukti: Janis Pipars ar Annu Buiwit; Kristaps Bule ar Greetu Lasdin. Pilsehtas draudsê mirušchi: Mikela Dahtza un wina laulatahs draudsenes Agneses pirms kristibas mirusi meitina, 1/2 st. w.; Marianna Pahwel, 90 g. w.; Otilie Taschkewitz, 4 m. w.

Nahwes sina. 19. Augustâ, kâ „Mit. Ztga" raksta, nomira 39. dsihwibas gadâ, pehz wairak mehneschu sirgschanas, Jelgawas kurlmehmo skolas preekschneeks Kahrlis Krause, dsimis Schlesijâ. Defmits gadu winam bija nolemts, scho eestahdi wadit; sawu darbu winsch ar wisu spehku strahdaja. Kas scho eestahdi pasina tobrihd, kad Krause winâ eestahjahs, leezinahs, ka ta ir eewehrojamus sokus spehrusi us preekschu. Ka kurlmehmo skolas darbiba pee publikas jo tahlu arweenu wairak tika eewehrota un eezeenita, tee ir wina nopelni. Eestahde pee-auga ahrigi un eekschkigi, tâ ka drihs pee 3 pastahwoschahm klasehm wehl 2 no jauna bija ja-eegrosa un waijadsigee mahzibas spehki japeenem. Ruhmes, kas 1881. gadâ wehl bija peeteekoschas, tagad ir pa masu. — Sawu wehribu nelaikis ari lika us waijadsigo skolotaju isglihtoschanu: 3 skolotaji un 1 skolotaja wina laikâ, preekschneezibai klaht esot, ir sawu pa[illegible]dschanu pastahwejuschi. Darbu nobeigschanu, kas scho wasar', dehl waijadsigo telpu paplaschinaschanas, teek isdariti, winsch wairs nepeedsihwoja. — Ar schehlumu bija jaredz, kâ schi spehzigâ strahdneeka spehki sustin issuda. Zeloschana us ahrsemehm, dehl wesełibas stiprinaschanas, bija weltiga. — Scho eestahdi mihledams, tas pat beidsamâs wahjibas deenâs, kur wairs spalwu nespehja noturet rokâ, wehl lika palihgeem mahzibas stundu rahditaju usrakstit, un tos pamahzija, kâ mahziba jaunajâ pusgadâ pasneedsama. — 22. Augustâ to pawadija leels lauschu pulks us dusas weetinu, kuru bija wehlejees Jahna basnizas kapôs. Atraitne un diwi bahrenischi apraud sawu apgahdataju. Wina peemina lai paleek swehtita, kâ ari ta sehkla, ko tas sehjis. Tâpat swehtits lai paleek tas darbs, kuram winsch sawus spehkus upurejis.

No apgabala-teesas. 14. Augustâ isteesaja Jelgawas apgabala-teesas kriminalnodaļâ prahwu pret Jahni Kauzi, Mikeli Kwehpi un Mikeli Purwinu. Pirmee diwi bija apsuhdseti, dehl semneeka Jurgewitza aplaupischanas, un pehdejais, dehl laupito leetu preti nemschanas un slehpschanas, sinot, kahdâ wihsê un sem kahdeem apstahkleem winas eeguhtas. Leetas apstahklis israhdijahs schahds: 8. Janwarî schinî gadâ semneeks Jurgewitzs, no Bauskas pilsehtas wakara laikâ us mahjahm braukdams, netahlu no Sismenu kroga us leelzeła panahza 2, winam nepasihstamus, jaunus zilwekus, no kureem weens usrunaja Jurgewitzu, luhgdams, lai winus pawedot, bet nemas wehl atwehleschanu nedabujis, eegahsahs brauzeja ragawâs un sakehra groschu, sazidams, lai tadschu laujot ari wina otram beedrim eesehstees, kursch ari bes kaweschanahs eeweetojahs. Kahdu puswersti pabraukuscheem, sweschais, groschu wehl arweenu Jurgewitzam ne-aidodams, sahka sirgu us weenu un otru pusi grosit, kas sirga ihpaschneekam nepatika, un winsch tamdehl sweschajam zekineekam ussauza, kamdehl tas nebrauzot kâ peenahkahs. Tikai schos wahrdus issazijis, Jurgewitzs dabujis no weena no sweschajeem tahdu siteenu par galwu, ka, pehz Jurgewitza wahrdeem, winam salsch ween palizis preeksch azim, pehz kam tas tizis isgruhsts no ragawahm, un kad nahzis pee pilnas samanas, tad wairs ne sirga ar ragawahm, nei ari sweschineekus naw warejis saredset. Jurgewitzs, jau pawezigs wihrs buhdams, zik ahtri ween waredams, nosteidsees us Sismenu krogu, kur, atgadijumu isstahstidams, luhdsis, lai dodot sirgu, laupitajeem dsihtees pakal, bet krodseneeze atbildejusi, ka krodseneeka pascha ne-esot mahjâs un sirgs esot klibs, kamdehl to newarot pabraukt. Otrâ deenâ atgadijums tapa peenahzigi pasinots Bauskas polizejai, zaur ko tas ari apgabala eedsihwneekeem tapa sinams. Kahdas deenas pehz Swaigsnes jeb Treij'kungu deenas ne tahlu no Scheimes meestina dsihwodomam semes kalpam Mikelim Purwinam gadijees sweschs sirgs, kahdu, pehz Purwina kop-eedsihwneeku domahm, Purwinam, kâ kalpa zilwekam, buhtu geuhti nahzees nopirkt, — bes tam jau winam waijadsigais darba sirgs bijis, — jo sirgu spreeduschi ap 70 rubku wehrtibâ. Ziti no kalpeem aisgahjuschi us muischu, to atgadijumu sawam kungam pasinot, kursch lizis uswaktet, lai Purwinsch sirgu pa nakti ne-aisbrauz projam; bet kad sinotaji us kalpu mahjahm nahkuschi atpakal, tad jau Purwinsch bijis sirgu eejuhdsis un to ari gribejis aisbraukt, bet ziti kalpi to ar wisu sirgu nodewuschi Scheimes uradnikam. Us jautajumu, kur sirgu dabujis, nahza pasihstamâ atbilde, ka pirzis Scheimê par 30 rubkeem; bet kad nu sihkakas sinas samekleja un no Purwina usrahdito pahrdeweju Kauzi un klahtbijuscho leezineeku Kwehpi uradniks isklauschinaja, tad tee sawâs walodâs tik tahlu sajauzahs, ka uradniks eeskatija par waijadsigu, winus wisus apzeetinat. Ka Scheimê apzeetinati kahdi schaubigi zilweki ar sirgu, to ari Jurgewitzs dabuja sinat, un tamdehl steidsahs turp un Purwinam nonemto sirgu atsina par sawu, kursch tam 8. Janwarî us zeła atnemts. Tad winam tapa apzeetinatee rahditi, no kureem winsch Kauzi un Kwehpi pasina par teem pascheem zilwekeem, kuri winu bija aplaupijuschi. Kad uradniks winus noklausschinajis, tad Kauzis un Kwehpis issazijuschi, ka wini Purwinam sirgu pahrdewuschi; bet tagad pee teesas tee atkal zitadi runaja. Purwinsch teiza, ka Kwehpis bijis klaht, kad winsch sirgu no Kautscha pirzis par 30 rubkeem, ko ari Kwehpis apstiprinaja; bet Kauzis leedsahs un sazija, ka winam nekad naw sirga bijis, un tas Purwinam nekahdu sirgu naw pahrdewis. Teesa atsina Kauzi un Kwehpi par wainigeem, ka Jurgewitzu aplaupijuschi, un tos noteesaja us 3 gadeem un 3 mehnescheem arestantu nodaļâs, bet Purwinu us 2 mehnescheem arestê pee polizejas, dehl sagta sirga pirkschanas. —

Lehti pirkta. Pirmdeen, 19. Augustâ, kahds pahrdewis brangu gowi scheijenes tirgû par 23 rubkeem. Pirzejs usdewis 3 rubkus rokas naudas, un nu abi ar pahrdeweju eegahjuschi tuwejâ schenkî pee magaritschahm, kur pirzejs ari folijis ismaksat wehl waijadsigos 20 rubku. Daschi ziti, pee magaritschahm gribedami nemt dalibu, sahkuschi pahrdeweju issmeet, ka tik lehti pahrdewis brangu gowi, teikdami, ka ta warbuht esot sagta. Pahrdewejs gan eesahkot no tam neko nelizees dsirdot, bet drihs ween klusi dewees pa durwim ahrâ, itin kâ tam kahda speediga darischana buhtu, un tâ ari pasudis, atstahdams gowi par dabuteem 3 rubkeem. Pirzejs gowi usrahdijis polizejai. Gows esot bruhnu spalwu. — Nekas, lehti pirkta!

Pasudusi kara deenesta bilete. Treschdeen, 21. Augustâ, Janis Grandowskis, kursch dsihwo Jaun-Platones pagastâ un ir Kaunas gubernâ peederigs, sinoja polizejai, ka tam us tâ sauktâ „masâ zeła" bilete iskritusi is kabatas un tai lihdsâs ari kahda wehstule, adresseereta Annai Grandowski, Jaun-Platonê S. K. saimneezei. Atrastahs leetas nododamas Jelgawas polizejas waldê, waj Wez-Platones teesas namâ.

Krusa. Swehtdeen, 18. Augustâ, pulksten 3ôs pehzpusdeenâ, muhs Jelgawneekus apmekleja leela wehtra ar krusu, kuras graudi bija ihsti prahwi. — Krusu Augusta mehnesî wezi laudis teizahs ne-esot nekad sawâ muhschâ peeredsejuschi. Nudeen, schis gads ir pateesi dihwains gads!

Jelgawas pilsehtas walde drihsumâ isdoschot Meesites mas'semtureem jaunus nomas kontraktus us nahkoscheem 12 gadeem. Jawehlahs, kaut semturi pee jauno nomas kontraktu slehgschanas ne-aismirstu to wisu swarigako, proteet lai pilsehtas walde gahdatu par to, ka mas'semtureem tiktu sawâ widû skolas nams zelts un ari sawa paschu muhscha mahja, kapsehta, eerahdita. W

Wisjaunakahs sinas.

Seemeła telegr.-agentura.

Pehterburgâ, 25. Augustâ. Ir nolemts, ka tahdeem strahdneekeem is truhkuma zeetejahm gubernahm, kuri dodahs us zitureni, meklet darbu, us dselszeleem 4. klases wagonôs jamaksâ tik 1/4 dała no 3. klases wagonu maksas, pehz Krona nodokła nowilkschanas. Schim paweeglinajumam janahk spehkâ no 28. Augusta.

Schtetinâ, 6. Septemberî (25. Augustâ). Schodeen, pulksten 6ôs wakarâ, schê atbrauza ar kugi „Zarewnu" Leelfirsts Georgijs Alekfandrowitschs un dewahs tahlak us Warschawu.

Wehstules un atbildes.

1. —, **Wezmuischâ:** Ruhmes truhkuma dehl — nahkoschâ nummurâ.
2. —**on.:** Negahja.

Tirdsneeziba Rihgâ.

Peektdeen, 23. Augustâ 18891.

Laiks pehdejâs deenâs peeturahs saufs un silts.

Termometeris rahda 18 grahdu siltuma.

Is ahrsemehm nenahk nekahdi peeprasijumi. Bet klusums labibas tirgû zehlees wehl jo wairak zaur rubła kursa peepescho, negaidito zelschanos, zaur ko pretschu isweschana pehdejâs deenâs waj gluschi rimusees, kaut gan pahrdeweji isturejahs peelaidigaki.

Lini nogaidoschi.

Kanepaji rahmu.

Kanepes semaku; schahwetas sehklas atlaida par 142 kapeikahm pudâ.

Kweeschi bes weikaleem. Kreewijas preze par 145—150 kapeikahm pudâ rahdahs buht dabujama, kaut gan azumirkli pehz tahs neweens nepeeprasa.

Brahka linsehklas bes apgrosijumeem; swaigas Drujas sehklas, Septemberî waj Oktoberî nododamas, war dabut pirkt par 145 kapeikahm, — zena, kahdu ahrsemju tirgôs par scho prezi azumirkli newar dabut.

Rudsi weetejahm waijadsibahm 105—110 kapeikahm pudâ us 120-mahrz. pamata.

Ausas wahjaki; neschahwetai widus labuma prezei par 90—92 kapeikahm pudâ pahrdeweju netruhka.

Meeschi tâpat rahmaki; 100 mahrzinas smagus, schahwetus Widsemes meeschus peedahwaja par 98 kapeikahm pudâ.

Sestdeenas birschâ pirzeji un pahrdeweji isturejahs nogaidoschi.

Pehz „Balt. Wehstn."

Labibas- un pretschu-tirgus.

Jelgawâ, 27. Augustâ.

1 puhru kweeschu	. . . . .	3	rubl.	—	kap.	lihds	4	rubl.	—	kap.
1 „ rudsu	. . . . .	2	„	50	„	„	3	„	—	„
1 „ meeschu	. . . . .	2	„	—	„	„	2	„	25	„
1 „ putraimu	. . . . .	3	„	20	„	„	3	„	40	„
1 „ ausu	. . . . .	1	„	30	„	„	1	„	50	„
1 „ sirnu	. . . . .	2	„	—	„	„	3	„	—	„
1 „ kartuseku	. . . . .	—	„	60	„	„	—	„	80	„
1 birkawu seena	. . . . .	4	„	—	„	„	4	„	25	„
1 pudu sweesta	. . . . .	5	„	50	„	„	6	„	—	„
1 birkawu baltahs sahls	. . . .	3	„	—	„	„	3	„	10	„
1 „ sarkanahs sahls	. . . .	3	„	20	„	„	3	„	30	„
1 muzu silku	. . . . .	18	„	—	„	„	24	„	—	„
1 birkawu linu (krona)	. . . . .	35	„	—	„	„	40	„	—	„
1 „ „ (brahka)	. . . . .	20	„	—	„	„	28	„	—	„
1 muzu linsehklu	. . . . .	9	„	—	„	„	10	„	—	„
1 asi behrsu malkas (7 pehd.)	. . .	15	„	—	„	„	17	„	—	„
1 „ egku malkas (7 pehd.)	. . . .	9	„	—	„	„	10	„	—	„

Birschas sinas.

Leepajâ 26. Augustâ 1891.

Rudsi: 120 mahrz., Hollandijas, 110 kap. par pudu.
Ausas: Balt'ausas, laba preze, 91—93 kap. par. pudu.
Meln'ausas: laba preze, 78 kap. par pudu;
zaurmehra zena 77 kap. par pudu.
Meeschi: laba preze, 89—90 kap. par pudu.
Ehdamâ meeschi: 88—89 kap. par pudu.
Linsehklas: Lelschu, 145 kap. par 7 mehreem, un stepju 150 kap. par 7 mehreem.
Griki: 100—101 kap. par pudu.
Ehdamâ sirni: 100 kap. par pudu.

Naudas-papihru zenas.

Pehterburgâ, 24. Augustâ.

	Pirz.		Pahrd.	
Pusimperials	7 57	rubl.	7 60	rubl.
5 proz. bankbiletu 1. islaidums	103	„	103½	„
5 „ 1. austruma aisnehmums	102	„	102½	„
5 „ 1. prehm. aisnehmums	237½	„	238½	„
5 „ 2. „ „	227½	„	228½	„
Jaunahs prehmijas kihlu-sihmes (nepilnigi samaksatas) .	210½	„	211	„

Kreewu papihra naudas kurss.

Berlinê, 7. Septemberî (26. Augustâ).

100 rubku selta naudâ 330 Wahzu mahrkas jeb 110 Pruhschu dahlderi.
100 „ papihra „ 210¼ „ „ „ 70⅞ „ „

„Latw. Awischu" isdewejs: Dr. A. Bielenstein. Redaktors: Th. Neander.

Дозволено цензурою. Рига, 26-го Августа 1891 г.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla Jelgawâ.

Sludinajumi.

Митавское вспомогательное общество. Въ пятницу, 30-го августа 1891 года, въ залѣ гостиницы Цера: Танцы. Начнется 9 час. вечера и кончится 4½ часовъ утра. Плата за входъ г. членамъ 60 к., ихъ дамамъ 40 коп.; г. нечленамъ 1 руб., и ихъ дамамъ 60 коп. Играть будетъ Новоторжская музыка. Входъ съ писарской улицы.

Распорядительная комиссія.

Jelgawas palihdsibas beedriba. Peektdeen, 30. Augustâ 1891. g., Zehra sahlê balle. Sahkums pulksten 9ôs wakarâ; beig. pulkst. ½5ôs no rihta. Maksa beedru kungeem 60 kap., dahmahm 40 kap.; nebeedru kungeem 1 rubl., nebeedru dahmahm 60 kap. Spehlehs Nowotorsku kara musika. Ee-eija no Skrihweru eelas. [1251]

Kahrtibas komisija.

Swehrinats adwokats
barons Rahden
praktisê [1250]
Jelgawâ, Pasta eelâ № 11.

Eezawas
pagasta skolâ no sch. g. 15. Oktobera waijadsigs **palihga**
skolotajs.
Kandidateem, ar likumigahm leezibahm, japeeteizahs pee weetejâ skolotaja
J. Schitka.
Adrese: Чр. Баукъ. [1249]

Sludinajums.

Jelgawas draudses bankas direkzija dara zaur scho sinamu, ka wina otrdeen, **10. Septemberi sch g.**, pulksten 4ôs pehzpusdeenâ,

daschadas selta
un
sudraba leetas,

kuras bankai ir eekihlatas un naw terminâ isnemtas, wairaksolischanâ pret skaidru naudu pahrdos. Prolongazijas uz schihm leetahm tiks tikai lihdz 6. Septemberim sch. g. nemtas preti.

Jelgawâ, 26. Augustâ 1891. (№ 67.)

Direkzija.

Sludinajums.

Baukas aprinka XIII. eezirkna pagasta teesa zaur scho pasino, ka pee Baldones Meschamuischas pagasta peederigs atwalinatais saldats Juris Stirna atdod sawu, no Augstâ Krona dabuto

semesgabalu

sawam pusbrahla dehlam Jurim Reinholdam par ihpaschumu un usaizina wisas personas, kam kahdas likumigas pretrunas buhtu pret scho atdoschanu, pee schihs teesas eerastees wehlakais lihdz 18. Septemberim s. g. un sawas pretrunas usdot, pehz kura termina nekahdi usdewumi netiks wairs peenemti.

Baldonê, 12. Augustâ 1891.
(№ 217.) Preekschsehd.: Klaweneek.
(S. W.) (1241)

VII. eezirkna pagasta teesa, Grobinas aprinkî, usaizina zaur scho nelaika Tadaiku pagasta Disch-Keetscha mahju ihpaschneeka

Mahrtina Steinberga

paradu dewejus un nehmejus, peeteiktees pee schihs teesas lihdz 10. Janwara deenai 1892. gadâ, ar to peedraudeschanu, ka ne-usdewuschees paradu deweji saudehs teesibas uz sawahm aisdewumu atprasischanahm un slehpuschees paradu nehmeji taps saukti pee likumigas atbildibas.

Gaweesê, 14. Augustâ 1891.
(№ 544.) Preekschsehd.: J. Leiguhd.
(S. W.) (1244)

Zaur **Schmakenburga** kunga apgahdaschanu Rihgâ ir nupat isdota un wisâs grahmatu pahrdotawâs dabonama

Dr. Mahrtina Lutera
masais katkisms
preeksch skolas behrneem.
(Wahzisti no Otto Zuck.)
Otrs, pahrlabots isdewums.
Maksâ eesetts 25 kap. [1230]

Weena **rokas schujamâ maschina**, weenî **grandu swari** un **pahris augstu spihdoscho sahbaku** ir lehti pahrdodami Jelgawâ, Salajâ eelâ № 11.

Sludinajumus

nem preti preeksch **„Latweeschu Awisehm"** katrâ nedelas deenâ un tos ihsâ laikâ apgahdâ: Rihgâ, **J. Kapteina** kga grahmatu weikalâ, Eeksch-Rihgas Leelajâ Kehninu eelâ № 10. — Jelgawâ, schihs awises sludinajumu weetâ, **Leelajâ eelâ № 10.** — Bauskâ, **Drengera** kga weikalâ, pee tirgus platscha. — Kuldigâ, **Ferd. Besthorna** kga grahmatu weikalâ. — Talsôs, **J. Hirschmana** un **H. Towa** kgu grahmatu weikalôs. — Leepajâ, **E. Voegedinga** kga rakstamo leetu weikalâ, pee tirgus. — Saldû, **Stepermana** kga grahmatu weikalâ. — Norahdot uz waldibas preekschrakstu, ka sludinajumeem, kas sino isrihkojumus, kâ weesigus wakarus, teateri, konzertus u. t. t., japeeleek no waldischanas atwehle un, bez Latweeschu teksta, wehl Kreewu tulkojums, luhdsam zeen. sludinatajeem, waj nu eesuhtot, waj minetâs weetâs sludinajumus usdodot, schahdu tulkojumu peelikt.

Sludinajumu preekschneeziba,
Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 10.

Jelgawâ.
Schpirta leel'lehgeris
un
wihna tirgotawa,
pretim **Goerka** apteekai, pee tirgus.

Tukumâ.
Schpirta leel'lehgeris
un
wihna tirgotawa,
Behrmana namâ, pee tirgus.

G. A. Bertels, Rihgâ.

Firma pastahw 45 gadus un ir ar 8 medalahm apbalwota.

---

top wisleelakâ ishwehlê peedahwatas. **Daschadi jauni,** kâ ari **bruhketi rati, ratu lukturi, asis** un **federes.**

D. Auschkap's,
ratu buhwetais,
Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 12.

Efraima Jakobsohna un dehla
buhwmaterialu krahjums
Jelgawâ, Dselszela eelâ № 5, preti jaunajam zeetumam,
peedahwâ
preedes schkindelus, krona dakstinus un wisadas sortes **steegelus,** ihpaschi **dselsa steegelus, muhra steegelus, krahsns** un **englischu steegelus,** kâ ari **laschetus kalkus** par fabrikas zenahm.

Superfosfatu
no slawenahs [988]
Anglu kontinentala (zitkahrt Ohlendorffa) guano fabrikas Londonê
peedahwâ par wislehtakahm zenahm
Otto Westermann's,
Jelgawâ, Paleijas eelâ № 16.

Leepajas birschas banka.

Schihs bankas waldiba pagodinahs, zaur scho sinot, ka schi banka 15. Augustâ sawu darbu usnehmusi.

Bankas kantoris atronahs **gildes namâ, Basnizas eelâ,** un ir, isnemot swehtdeenas un swehtku deenas, katru deenu no pulksten 10eem lihdz 3eem pehzpusdeenâ atwehrts.

Prozentes tagad un turpmak teek maksatas:

par noguldijumu uz termineem, wismasak 1 gadu . . 5% par gadu;
„ „ „ „ „ 6 mehn. . 4½% par gad.;
„ „ „ „ „ 3 „ . . 4% par gadu;
„ „ bez termina ar 7 deenu uzsazischanu . 3% par gadu;
„ „ uz tekoscha rehkinuma . . . . . 2% par gadu.

Naudu aisdodot top nemtas:

pret eekihlaschanu no wekselehm 6—8% par gadu;
„ „ „ naudas papihreem } 1—2%, pehz katr'reisiga dis-
„ „ „ prezehm } konto nolehmuma. [1255]

Zeen. publikai laipni pawehstu, ka sawu

drehbnizas weikalu

esmu pahrzehlis no Leelahs eelas № 14 uz

Leelo eelu № 6,

Torchiani'a kunga namâ. Ee-eija no eelas, weenu trepi augschup.

Kahrlis Berris,
drehbneeku meisteris.

Manâ apgahdeenâ isnahza:

C. Waldemara
Kreewu-Latweeschu wahrdniza.
Papildinats isdewums. Maksâ 1 r. 80 k.
Latweeschu-Kreewu wahrdniza maksâ eesceta 120 k. Pa pastu peesuhtot, maksâ Kreewu-Latweeschu wahrdniza diwus rubkus, un abas dalas eesceetas, pa pastu peesuhtot, maksâ trihs rubkus. [1240]

H. Allunans, Jelgawâ.

Preeksch Jahnischkes un apgabala.
Apstelleschanas
uz
Latweeschu Awisehm
teek nemtas pretim **J. M. Milwidski'a**
pahrdotawâ, Jahnischkê.

Par eewehroschanu

zeen. publikai daru sinamu, ka sawu jau no 1872. gada eerihkotu

kurpju weikalu,

Schagarê, pee tirgus platscha № 96, esmu bagatigi apgahdajis ar wisadahm kungu un dahmu kamaschahm un kurpehm pehz jaunakahs modes, wisadâ leelumâ. Darbs ir glihts un stiprs, uz galwoschanu. Zenas wislehtakahs. — Pehz wehleschanahs, war schê ari kurpneeka darbus apstellet, kas ihsakâ laikâ un pareisi top isdariti. [1243]

Ar zeenischanu
T. Jurewitzs,
kurpju weikala ihpaschneeks.

Sinojums.

Kas no schi brihscha **namu platschus** (uz aploka **Jaun-Leepajâ,** pee schosejas, preti Boeckera drahschu fabrikai un ne tahlu no Berenta un Struppa fabrikahm un no dselszeka), wehl schinî gadâ grib pirkt, jeb drihz uz tam rokas naudu dot, tam newaijaga par to plazi, kuru winsch **tuhlit** schinî gadâ war bruhket, **nekahdas** zinses par scho gadu (1891.) maksat. Schee platschi war tikai tagad wehl ar **masahm** nomaksahm uz ilgakeem gadanomaksajumeem (ar 6 prozentehm zinsu, tikai no 1892. g. sahkot) tikt pahrdoti, un taudehl ka tikai wehl mas platschu ir, tad war par platscheem pirschanas peemeldejumi jeb rokas naudas eemaksajumi **tikai** tad wehl tikt eewehroti un peenemti, kad tee drihzumâ noteek. Tuwakas sinas ir dabujamas **Leepajâ,** tehrauda un dselzu pretschu weikalâ, no Sakowska.

Alus
bruhsis
isrentejams Jelgawâ.

Pultrokam preederigs, jau daudz gadu pastahwoschs, labi eerihkots **alus bruhsis** ir sem labeem nolihgumeem isrentejams. Klahtakas sinas dabonamas pee notara Proctora kunga Jelgawâ. [1233]

Augsti zeenitai publikai **Dobelê un winas apgabalâ** sinojam, ka sawu weikalu esam pahrzehluschi jaun-busbuhwetâ

Dawidowska k. namâ
un
wisas prezes

leelâ ishwehlê eegahdajuschi, kuras kâ ihsti derigas par lehtahm zenahm peedahwajam.

Ari pahrdodam it lehti to koka namu, kur lihdz schim muhsu weikals bija eewetots, un kas weegli uz zitu weetu pahrzelams. [1247]

Brahli Kirschbaum,
Dobelê, pee tirgus platscha.

№ 16. **№ 16.**

Laipnai eewehroschanai!

Leelifka
ispahrdoschana

no **wasaras mehteleem, jakahm,** kâ ari **weeglahm jaunmodes gumijas kurpehm, kretona, katunu** un **wisadu falmu zepuru.** — Katrs lai pahrleezinahs no prezes labuma un lehtuma.

S. N. Gottliebs,
Jelgawâ, Leelajâ eelâ № 16.

№ 23. **№ 23.**

Bez konkurenzes!
Lehti, loti lehti

teek pahrdotas: **korsetes** leelâ ishwehlê, no 60 kap. sahkot, wisadas **modes-** un **sihkas prezes, knopes, spizes, bantes** un ari **Warschawas sahbaku** un **kurpju prezes.**

Warschawas magasihne,
Jelgawâ,
Leelajâ eelâ № 23,
pretim realskolai.

Nupat kâ isnahza:

Palihgs jaunam Latwju saldatam
preeksch kara-deenesta eemahzischanahs.

Pehz mahzibu preekschmetu pahrskata, kas jasina katram kahjneeku saldatam (Wisaugstakâ pawehle pahr kara pahrwaldi no Dezembera m. 11. d. 1880. g. № 335), ar latwisku tulkojumu sastahdijis

Jahnis Busch,
114. Nowotorschsku kahjneeku pulka porutschiks.
Ar 53 sihmejumeem tekstâ.
Maksâ 50 kap.

Grahmatas noluhks ir, palihdset Latwju saldatam, kamehr tas wehl naw eemahzijees Kreewu walodu, eeguht wiswaijadsigakahs deenesta sinaschanas un pee tam atweeglinat tam Kreewu walodas eemahzischanos. Preekschmeti sakahrtoti jautajeenôs un atbildês, pirmâ puslapas pahrdalijumâ kreewisku, otrâ — latwisku tulkojumâ. Pehz schahdas kahrtibas Latwju saldats war, no pirmahs deenas sahkot, mahzitees deenesta sinaschanas bez zita palihdsibas. Ja wehl newar salasit un saprast Kreewu pusi, tad tomehr wehl atleek latwisku, pehz kuras winsch war sewim sastahdit pilnigu eeskatu no sawas jaunahs dsihwes.

Tâ tad tagad ik kuram katram ir eespehjams jau preekschlaik uz deenestu sagatawotees un tahdâ wihsê mahzischanas gruhtumus it weegli pahrwaret. Katrâ deenesta brihdî buhs schi grahmata Latwju saldatam mihtsch un usticzams draugs.

J. F. Steffenhagen un dehls.

Wisâs grahmatu-bodês dabujams:

Baltijas dahrsa-draugs

jeb:

Pamahzischana,

kâ daschadi wasaras, seemzeescha un podôs audsejamee stahdi, koschuma koki un kruhmi sehjami, stahdami, pawairojami istabâs, stahdu namôs, lezekkôs un dahrsôs apkopjami, kâ stahdu nami un lezekli buhwejami; padomi pahr to, kâ jauni dahrsi, sahleeni, puku dobes 2c. 2c. eerihkojami, pehz peedsihwojumeem un daudzkahrtigeem ismehginajumeem **ar 2 dahrsu aprisehm un 144 bildehm** preeksch dahrsneekeem un dahrsu mihkotajeem farakstija **S. Klewers,** dahrsneezibas ihpaschneeks Durbê, pee Grobinas.

Grahmatas beesums 367 lapu puses, un maksâ 4 rubli.

Печатать разрѣшается. Полиціймейстеръ Баронъ Ропп ъ.

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla.

(Tê klaht peelikums.)

Semkopiba un saimneeziba.*)

Pakaldrukaschana aisteegta.

Ehdamo sehnu ustura wehrtiba.

Ehdamahs sehnes, kuras tik daudsâs mahj'saimneezibâs teek leetatas pee ehdeeneem, top gandrihs wispahrigi kà ustura lihdseklis pa augstu nowehrtetas un wiswairak lihdsigas turetas gatas baribai. Bet pehz jaunakeem kihmiskeem ispehtijumeem sehnes nepelna wis tahdu leelu slawu, un winas war, sawa ustura spehka sinâ, ja daudz, tikai lihdsigas turet wiswairakahm dahrsa saknu sugahm. Akmen'sehnes (Boletus edulis), wislabakahs ehdamahs sehnes, kihmiskà analise jeb sadalischana ir pehz wairakeem ispehtijumeem sekoscho panahkumu isdewusi, pehz prozentehm rehkinot. Mehs tikai peeminam tahs 3 weelas, kuras daschadajeem baribas lihdsekleem dod galweno ustura spehku, proti 1) olu baltumu, kà slahpekli saturoschu weelu; 2) taukus, un 3) slahpekla brihwahs weelas, kuras weenkahrschi apsihmè ar ogłu hidratu, kà zukuru, stehrkelu miltus u. t. t.

Akmen'sehne satura 100 dalâs: olu baltuma 2,30; tauku 0,22, un slahpekla brihwo weelu 4,60.

Tam lihdsigs, bet ne augstaks ir wisu zitu ehdamo sehnu ustura spehks. Kad nu ar schihm salihdsinam kahdu wisswarigako baribas lihdsekłu sastahdijumu, tad dabonam sinat sehnu ihsto wehrtibu preeksch zilweku ustura. Atrodahs:

	olu baltuma weelu,	tauku,	ogłu hidrata.
Kweeschu maisê	7,5 proz.	0,8 proz.	52,5 proz.
Rudsu maisê	6 „	0,5 „	48 „
Salajôs sirnôs	5,6 „	0,4 „	12,3 „
Wahjâ peenâ	4 „	0,8 „	4,75 „
Swaigâ saldâ peenâ	3,9 „	3,5 „	4,6 „
Kehrnes peenâ	3,5 „	0,6 „	4 „
Puku kahpostôs	2,8 „	0,2 „	4,5 „
Salajâs pupâs	2,8 „	0,1 „	8 „
Kartuselôs	1,75 „	0,2 „	20 „
Kahlôs	1,25 „	0,1 „	6 „
Baltajôs kahpostôs	1,3 „	0,14 „	5 „
Burkanôs	1 „	0,15 „	10 „
Sweestâ	0,25 „	87,5 „	0,25 „

Pehz schi aprehkinuma akmen'sehnes ustura spehks ir lihdsigs, ja daudz, puku kahpostu un sało pupu ustura spehkam. Tà tad sehnes, sawa ustura weelu satura sinâ, peeder pee masakspehzigeem baribas lihdsekleem.

Bet wehl weena leeta ir ja-eewehro, kura sehnu wehrtibu preeksch zilweku ustura wehl wairak masina, proti sehnês atrodoscho olu baltuma weelu łoti grubtà sagremoschana jeb sawahrischana mahgâ. Ismehginajumi, par peemehru, ir peerahdijuschi, ka no wislabako sehnu slahpekli saturoschahm sastahwa dakahm tikai 78 proz. ir sagremojamas, eekams, par peemehru, no labas, treknas gałas un newahrita schkinka 98 proz., no sirnu milteem 95 proz. un no kweeschu baltmaises 86 proz. zaur sagremoschanu pahreet zilweku meesâs. Wisadâ sinâ sehnes ir gruhti sagremojamas; wahja mahga winas nepanesS.

*) Schihs nodalas apgahdatajs ir bijuschais Wez-Sahtes semkopibas skolas direktors jeb preekschneeks, Sintenis'a kgs, kas tagad dsihwo **Rihgâ, Leelajâ Kehninu ceelâ Nr. 13.** Tamdehł tee, kas semkopibas leetâs wehlahs padomus un atbildes dabut zaur muhsu laikrakstu, sawas wehstules war Sintenis'a kgam sem minetahs adreses taisni peesuhtit; tad buhs masak ustaweschanahs. Jautaschanas un padoma prasischanas, ja tahs ir prahtigas, arweenu pehz eespehjas schini lapâ tiks eewehrotas un atbildes ar ihseem wahrdeem pasneegtas.

Pahr jahn'ogu kruhmu un stikenaju wairoschanu.

Abejas ogu sugas teek daschadi isleetatas netik ween ikkatrâ mahjas buhschanâ, bet ir ari mekleta tirgus preze, tà ka ir deewsgan eenesigi, winas audsinat un kopt ikweenâ dahrsâ. Abeju ogu kruhmu wairoschanu isdara wislabaki rudenî, kad kruhmi labi istezejuschees, zaur saru stahdeem. Schos nem no wezu kruhmu jaunajeem, tai paschâ gadâ auguscheem sareem, nogreesch 10 lihds 12 zellu garus un eebahsch pehz rindas eeslihpi dobê ar irdenu un smiltainu, bet tadschu labi mehslotu semi, un proti tà, ka tikai diwi azis is semes stahw ahrâ. Sarus waijaga rindâs eebahst tikai diwi zellas weenu no otra atstatu, un rindahm jabuht 8 lihds 10 zellas tahłu weenai no otras. Seemai eesahkotees, dobe, dehł aissargaschanas no wisai stipra sala, ja-apleek kahdas pehdas augstu ar sausseem, salmaineem mehsleem, kuri atkal pawasarâ ir ja-atnem nost. Tiklihds kà tad silts laiks eestahjahs, gandrihs wisi saru stahdi sahks augt un dsihs lihds rudenim 1 waj 2 spehzigas atwasas. Dobi waijaga turet tihru un irdenu, un tàpat ari Maijâ un Junijâ mehslot ar schkidreem mehsleem, proti ar atleetu wirzu, tamdehł ka tas stahdeem dara labu. Rudena beigâs jaunee stahdi prahtigi ja-isnem is dobes ahrâ un japahrstahda dahrsâ, preeksch ogu kruhmeem nospreestâ weetâ, waj, kas wehl wairak ir eeteizams, jaunee sari jastahda papreekschu wehl zitâ dobê, 1 pehdu atstatu weens no otra, lai tee otrâ gadâ taptu wehl spehzigaki un wehl stipraki apsaknotos, pirms tos eestahda ihstenajâ weetâ. Tahdi diwu gadu wezi stahdi ar labahm saknehm tad łoti drihs jau isdod augstus eenehmumus un ir daudz labaki par atwasahm, kuras atschkir no wezajeem mahtes stahdeem.

Kamdehł augli pa agru nokriht no kokeem.

Eemesls, kamdehł augli pa agru nokriht no kokeem, ir tà sauktais ahbol'tinejs, Tortrix pomonana, ihpaschi pee ahbelehm un bumbeerehm. Junija sahkumâ maso taurinu mahtites dehj sawas olinas pa weenai jaunajôs augłôs. Is tahm attihstijoschees łoti masee tahrpini drihs ee-ehdahs lihds augła widum jeb serdei, apehd papreekschu to un tad wehlak urbjahs ari augła ahrpuses dakâ. Sewischki smalkahs kok'augłu sugas ir tahs, kuras schis taurinsch, kas ir pasihstams zaur sposchu samta laukumu uz augschejo spahrnu galeem, usmeklè sawahm olinahm par perekli. Pirms nekà tahrpainais auglis wehl nokriht no koka, masais tahrpinsch nolaischahs pee kahda pawedeena semê, usrahpjahs tad pa koku augschâ un sakuhnajahs aiz misas brunahm. Ihpaschi aiz pee kokeem peetaisiteem lihpuma gredseneem winus daudzreiz war atrast leelâ pulkâ. Jau Julija beigâs tad beeschi eerodahs scho taurinu jaunâ pa-audse, lai atkal pa otrahm lahgahm sawas olinas dehtu wehl atlikuschajôs augłôs. Tamdehł, ko ween war darit, lai winus isnihzinatu, tas jadara pee laika, jau Junija sahkumâ. Pahr wisahm leetahm waijaga masos tahrpinus augłu koku misas plaisumôs isnihdet. Newar deewsgan speedigi eewehlet, lipigu gredsenu aplikt ap katra koka zelmu, tà 4 pehdas augstu no semes; bet pee tam ir jaraugahs uz to, ka lipigais papes waj papihra gredsens teek no jauna apsmehrets ar lihpuma weelu, tiklihds kà tas ir noschuwis. Bez tam waijaga wisus nokrituschos augłus ruhpigi salasit un drihs aisnest projam. Tikai schahdi rihkojotees, war no skahdes issargatees, kas ihpaschi schogad ir leela.

(Peelikums pee „Latw. Aw." Nr. 35., 1891. g.).

Petroleja naw isleetajama preeksch kukainu isnihzinaschanas.

Jaunakôs laikôs petroleja teek daudzkahrt ari eewehleta preeksch lapu utu, kahparu un zitu kaitigu kukainu isnihzinaschanas. Tomehr, eewehrojot sliktos augłus, kas zaur to peeredseti, petroleju janoleedz isleetat uz augłu kokeem un kruhmeem. Wiskaitigaka wina ir preeksch ahbelehm un bumbeerehm; kesberes un pluhmes turpretim leekahs buht drusku stingrakas. Katru pileenu, kas uskriht uz zelmu waj uz kahdu augli, misa tàpat eesuhz, kà dzeschpapihris tinti. Pat stipri ar uhdeni atleeta petroleja speeschahs koka kanninahm zauri un aiskawè stahdu sulu kahpt uz augschu, tà ka seedeem waj augłeem jakriht semê. Ehrkschu- un jahn'ogu kruhmeem, kas tapa apslaziti ar uhdeni, kam tikai 1 prozente petrolejas bija peemaisita klaht, nokrita wisi augli, un ari lapas nowihta un sakalta. No tam redzams, ka ari kruhmeem jazeesch, un proti pat tad, kad tos apslaka waj apsmehrè ar łoti stipri atleetu petroleju. Wairakajôs atgadijumôs sula pawisam iseet no koka ahrâ, un koks waj kruhms eesahk nihkt un nomirst. Tamdehł petroleja naw dahrsâ ja-isleetà pret kukaineem. Sintenis.

Jautajumi un atbildes.

1. A. O. kungam eeksch E.: Juhs mums raksteet: Es gribu pirkt 4 sirgu spehku gehpeła kułmaschinu, bet nesinu, kursch gehpelis eetu weeglaki un pastrahdatu wairak. Man tika teikts, ka pee tahs paschas kułkastes, ar teem pascheem sirgeem un teem pascheem strahdneekeem, kà ari ar to paschu labibu, tikai ar zitas formas gehpeli, wairak deenu ismehginajot, iskuhluschi 10 lihds 15 puhru wairak par deenu, un sirgeem gahjis weeglaki. Tamdehł nesinu, kursch gehpelis buhtu tas labakais, waj ar sobeem ahrpusê, waj ar sobeem eekschpusê, jeb waj gehpelis „Saturn"?

Atbilde:

Kułmaschinu H, ar dzelzs stahwu un ar salmu kratuli un pelawu feetu, mehs eeskatam par tahdu maschinu, kura preeksch masgruntneekeem wislabaki noder. Sausas labibas wina iskuł garâs deenâs: 80 mehrus rudzu, 100 mehrus meeschu un 120 mehrus auzu. Kułmaschina maksâ 146 rubł., weschana 33 rubł. un 4 sirgu gehpelis, ar sobeem eekschpusê, 160 rubł., — kopâ 339 rubł. — Drukstu leelaka maschina ir tà sauktais tihrischanas kuhlejs; wina pastrahdà wairak, ir brauzama, un kuł un tihri reisâ labibu. Tihrischanas kuhlejs maksâ 338 rubł. un 4 sirgu gehpelis „Saturn" 272 rubł., — kopâ 610 rubł. — Abeem 4 sirgu gehpeleem, tiklab preeksch pirmahs, kà otrahs maschinas, ir sobi pee leelâ dzihschanas ritena eekschpusê, kas wisadâ sinâ ir labaki. Abi gehpeli, ari bez kułkastes, ir par augschmineto makfu dabonami Widzemes konsumbeedribâ, Rihgâ, Walles eelâ № 2.

2. Fr. B. kungam eeksch R.: Juhs mums raksteet: Man ir peena pagrabs, kursch ik gada ar kalkeem no jauna top izbaltots un ik pa 14 deenahm ar sehr'twaikeem tihrits. Bet tadschu peens un wina trauki tagad dabon pelejuma kahrtu, un tamdehł sweestam ir slikta garscha. Ko es waretu darit, lai schahdu pelejumu nowehrstu?

Atbilde:

Pee tagadejà pastahwigi slapjà laika tahs wainas jo manami parahdahs wiswairakôs peena pagrabôs, kà ari wisâs zitâs pagrabu telpâs, kas zelahs zaur winu slikto eekaisischanu. Tahdas usglabaschanas weetas, kas atrodahs dzilaki semê, newaijadzetu it ne buht buhwet bez atschkirtas kahrtas pamatâ un eekschejâs feenâs, tamdehł ka katru gadu pawasarâ, sneegam no-eijot, slapjums eerodahs semê, un ari pa wasaras laiku stiprs pehrkona leetus beeschi dauz uhdena noraida semê. Pee jau usbuhweteem pagrabeem ir tas kaunums gruhti nowehrschams, proti ka uhdens eesuhzahs feenâs, zaur ko arweenu schee pelejumi eerodahs. Tomehr schim brihscham war ar to ispalihdzetees, ka katku wezo apswaidijumu no feenahm nodauso un muhri atkal no jauna apswaida ar uhdeni zauri nelaidoschu zementes kahrtu. Palihdzet tas wisadâ sinâ palihdzehs. Bez tam Jums waijaga sawu peena pagrabu jo tihru turet un stipri wehdinat. Sintenis.

---

nama pulka weetâ wina tagad gana behrnus. „Tew waijaga pee manis labi klahtees!" tà Alwine bija pati uz sewis runajusi un apnehmusees, redzedama behrna ustizigo peekerschanos pee Jahna. Un ko wina apnehmahs, to ari tureja. Wezà Lihse un zitas kalpones gan wehl sawadi uz masahs nosskatahs, bet tas winu nekawè, par daiku un smuidru jaunawu palikt, kas ar smaidoschahm azim war pasaulê skatitees. Tagad Mikelis gan wairs winai pee brokasta galda ne-usblautu, bet turpreti sawu krehflu meerigi winas krehflam tuwak peestumtu klaht, par spihti zitahm jaunawahm.

Dakteris ir palizis schai mahjai ustizams draugs. Winsch nemaz nekaunojahs pahr to, ka Alwine to bija atstuhmusi un Jahni peenehmusi.

„Waj sineet ko, Baumana kundze," winsch dasch'reiz wezo mahti usrunà, „Alwine ir labi iswehlejusees. Ir preeks, scho pahri usskatot! Wini sader weens ar otru, kà zimds ar roku. Un ja es juhsu snots buhtu tapis, tahdus sehnus juhs gan neredzetu sew apkahrt lehkajot! Paskatatees tikai uz scho sehnu ar bruhnajeem mateem! Kas tas buhs par staltu jaunekli! Ko es par winu nedotu, ja winsch buhtu mans!

Mahzitaja muischa un Sautini dzihwo labâ satiksmê. Behrni ir abas jaunahs mahtes par draudzenehm padarijuschi. Beeschi winas weena otru apzeemo. Zerams, ka schihs draudzibas saites wehl ilgi jo ilgi pastahwehs!

Bernsdorfas dahrgumi.

Stahsts no A. Rotenburga.

Kara trokšnis, kas no 1806. lihds 1815. gadam trakoja, bija apklusis. Bernsdorfeeschi, Lausizes leelakas sahdschas eedzihwotaji, sahka atkal atspirgt. Tomehr sahdschâ wehl isskatijahs łoti behdigi, un tàpat ari turenes muischâ, — kaut gan kungu dzihwoklis no tahleenes deewsgan patihkams isskatijahs, bet tuwaki apluhkojot, no senakà branguma daudz truhka. Grahfs Barnewizi bija, tàpat kà ziti apkahrtnes eedzihwotaji, no kara breesmahm aisnemti.

No kungu dzihwokła weda jauka egłu aleja taisni meschâ, kur ta lihds kahdam pakalninam pagarinajahs, kur atradahs weza, pa pusei sagruwusi basnizina, kuru jau sen wairs sinamam noluhkam neleetaja. Winas pagrabôs atdusejahs Bernsdorfas ihpaschneeki, grahfs Barnewizi, garajâ nahwes meegâ. Ka ap basnizinu kapsehta bijusi, to norahdija daudzee pakalnini un krustu paleeki. Laudis runaja, ka tur kehmojotees.

Pehdejà sahdschas mahjina atradahs paschâ mescha malâ. Schè dzihwoja kahda atraitne ar nomiruschà Bernsdorfas skolotaja meitu, kura tai bija attahła radneeze. Atraitne bija łoti zeetsirdiga seewa, pee kuras Minnai, kà jaunekles wahrds bija, deewsgan gruhti klahjahs. Bet Minna padewigi lozijahs sem winas bahrgahs waldibas. Agri augschâ un wehlu gulet, tà wina strahdaja bez atpuhschanahs, — bet tomehr pee wisa schi gruhtuma wina isskatijahs skaista un spirgta kà nupat usplauzis ahbeles seeds.

Ap to pehzpusdeenu, kur mineto atraitnes mahjinu apmeklejam, mehs atrodam Minnu pee ratina wehrpjam. Wezà radneeze bija aizgahjusi uz sahdschu zeemotees. Pee krahsns guleja melna, ar sarkanu kakla lenti ispuschkota kake. Minna bija mineto kaki, kad ta reiz nahwes breesmâs atradahs, no pils dihka iswilkusi, un Minna, — kà Minna winu bija eesaukusi, — atmakfaja sawai glahbejai ar leelu ustizibu.

Jau bija palaunaga laiks garam un saules stari stahweja schkibbi pahr meschu, kad mahjinas durwîs parahdijahs kahds jauns zilweks, jau stipri nowalkatâs drebbês. Tas bija jaunais skolotajs, jaunekles tehwa pehznahzejs. Pee wina draudzigà un godigà sweizinajuma krahsojahs meitenes waigi dzilâ sarkstumâ, kas wehl wairak peenehmahs, kad skolotajs meitenei luhdza, no jauki smarschoschahm pawasaras pukitehm sasceetu tihstokliti peenemt. Wina jau sinaja, ko winsch ar scho dahwinajumu gribeja teikt. Wina to jau sen bija wina azîs lasijusi un ari sawâ sirdî sajutusi. Abi jau bija ustizigâ un schkibstâ mihlestibâ weenoti, pirms starp wineem no mihlestibas kahds wahrds buhtu bijis mainits. Tikai tagad schinî retâ laimes brihtinâ wini mainija wahrdus pahr mihlestibu un winas jaukumeem. Indrikis Mertens un Minna Freymann schkibrahs kà saderinajuschees.

Wezà radneeze bija schoreiz ilgaki, nekà parasts, sahdschâ usturejusees, un tagad wina mudigi steidzahs zaur meschu, kurâ ne ween pukes un putnini atradahs, bet ari daschadi blandoni, kà bijuschà kara paleeki, wasajahs apkahrt. Atraitne łoti izbihjahs, kad dzirdeja sarus luhstam un iz beesuma redzeja isnahkam tumschu wihra ehnu, ar bisi uz muguras. Bizes stobrs spigulojahs mehnescha gaismâ.

„Waj tu tas esi, Rudolf?" wina prasija. „Kapehz tew naw meera un tu baidi zilwekus, tà bez zeła pa mescha eedams? Nakts naw neweena zilweka draugs!"

„Tas ir labi, ka tewi sateeku," meschakungs atteiza, kursch nekahds jaunais wairs nebija, un, sawas melnahs bahrzdas un druhmigi tumscho usazu dehł, wisâ Bernsdorfâ par „melno Rudolfu" tika saukts; „es wairs ilgaki negaidu, — gribu reisi tikt pee gala, — schà waj tà!"

„Waj es tur ko waru darit?" wezà ahtri atteiza. „Kad tu meitenei ne-esi pa sobam, waj es pee tam wainiga?"

Man naw nekahda labuma, winu pee sewis paturet; es gribu gowi eegahdat, un par gana meitu wina naw leetajama. Tagad, kur gruhtee laiki aizgahjuschi, jarauga tikt uz preekschu. Kam ir gows, tas war semi nomat, un pee tam man waijaga kalpones un ne wis jaunkundzes. Winai ir no manis ja-atstahj; tamdehł peeluhko, ka tu winu eemanto, — un jo drihzaki, jo labaki."

„Es jau sinu," Rudolfs teiza. „Skolotajs, tas wehja pilnais sehns, ir winai galwu sagrozijis. Lai winsch tikai sargahs, mani weenu meschâ satikt."

„Tà nerunà," wezà atteiza; „no tewis jau tà war izbihtees."

Winsch glaudija sawu druhmigo bahrzdu un nejauki nirgaja. „Es esmu ko peedzihwojis," winsch teiza; „es esmu tuwu un tahłu gahjis, esmu karâ bijis, tur asinîs un uguni bradajis. Tahds wihrs ne-atkahpsees no meitenes, kuru tas mihlo. Man wina patihk, — es winu gribu dabut."

„Tu jau winu tà newari sakert, kà wanags balodi," wina atbildeja. Wina meschakungu tamdehł ar „tu" usrunaja, ka ari schis bija winai rada, un wehl tuwaki, nekà Minna.

„Gan es winai patikschanu eedzihschu," winsch dusmojahs; „labaki es winu redzu pee sawahm kahjahm nomiruschu, nekà to skolotajam nowehlu!"

„Winsch jau ir pa nabagu preeksch prezeschanahs," wezà to meerinaja; „winsch war tikai knapi sawu dzihwibu izwilkt, kà lai wehl seewu un behrnus ustura! Winsch ir gan jaunajam grahfam, kursch wina behrnibas draugs, rakstijis un luhdzis algas paleelinaschanu un skolas nama pahrbuhwi. No tam jau war noprast, kà leetas stahw. Bet tamdehł nebehdajees," wezene jokojahs. „Grahfam pascham zits nekas naw, kà tikai paradi, un tas ir preeksch sawu bruhzu dzeedinaschanas uz zitu zilweku schehlsirdibu norahdits. Tas newar palihdzet skolotajam prezetees."

Schehl, ka wezenes izsazijums drihzi peepildijahs. Otrâ deenâ, pehz tam, kad skolenus bija atlaidis un eesahzis dahrzâ strahdat, skolotajs dabuja zaur pastineeku no grahfa schahdu wehstuli:

Mans mihlais Indrik'!

Zik labpraht es Tew palihdzetu, kad tikai spehtu. Man zita neka naw, kà tikai manas asinis, — un tahs Tew neder. Mana muischa tiks drihz pahrdota. Es gulu, kà pensioneerets wirsneeks, slims un klibs. Kristiga un tauteeschu schehlsirdiba apgahdà mani jau ilgu laiku, tà ka tas manam godam ir preti, to wehl ilgaki eezeest, un tamdehł es esmu nodomajis, wisadâ wihsê uz Bernsdorfu notikt, kad man ari waijadzetu waj uz zeleem lihst, lai pee Tewis, mans Indrik', wareku nomirt! Ja es pee dzihwibas paliktu, tad dalischu ar Tewi sawu pensiju; bet ja es nomirschu un Bernsdorfai zits waldneeks nahks, tad tas Tew, kà es zeru, sawu palihdzibu neleegs, — uz to Tew jagaida. — Wehl kahds luhgums man ir pee Tewis. Man ir sazits, ka eenaidneeki Bernsdorfâ usturedamees, wisu neschehligi izpostijuschi, un pat ne-esot mironus schehlojuschi, bet ari muhzu gimenes kapus wezahs basnizinas pagrabôs breesmigi sapostijuschi. Dari man patikschanu un sakahrto, zik spehdams, kapus; aizslehdzi tos un paturi atslehgu pee Sewis. — Ta ir mana pehdigà wehleschanahs. — Taws zitkahrtejais rotaļu beedrs un muhschigi ustizamais draugs

Grahfs Ferdinands Barnewizs.

Klusi, łoti klusi bija skolotaja dahrzinà; wareja dzirdet bischu seneschanu pupu seedôs. Pahr Indrika Mertena waigeem riteja asaras. Winas riteja wairak pahr wina jaunibas drauga nelaimi, nekà pahr pascha dzihwes laimes izpostischanu. Bet winsch sinaja ihsto awotu, iz kura war smeltees eepreezinaschanu, meeru un spehku. Klusa, strsniga deewaluhgschana atdewa winam eekschkigo meeru. Kad winsch, pehz tam, kad peeklahjigu pusdeenas maltiti bija noturejis, gahja uz mahjinu, kur Minna dzihwoja, neweens newareja nomanit, kahdas behdas winsch nupat izzeetis.

Mahjinas tuwumâ nonahzis, winsch dzirdeja, wezo atraitni łoti dusmigà balsî sakam: „Eij sawu zeku, tu nepateizigais radijums, un nerahdees wairs manâ mahjâ!" — Tuhlit tapa durwis atrautas un Minna, kà kahda no rafas saleegta pawasaras pukite, pa tahm izgrubsta ahrâ.

Indrikis peegahja klaht. „Kas eedrošinahs manu bruhti tà apwainot!" winsch sauza, un dusmas spigulojahs wina azîs.

Basniza un skola.

Pehdigâ stundâ.

(Beigums.)

Bet teescham, — dakteris winu schoreis apsweizinaja ne wis ween laipnigi, bet ar preeka un pateizibas pilneem wahrdeem. „Ak, zeenigs mahzitajs," winsch sazija, „zik laipni no jums, ka pee manis esset atnahkuschi, lai gan wehl preeksch nezik deenahm tik nejauki tikaht atraiditi! Ak, pateizeet lihds ar mani Deewam, ka Winsch man, leelam grehzineekam, ir palihdsejis nahkt pee atsihschanas un atstahschanahs no grehkeem! Pasludinajeet to wisai draudsei, ka lai ari ziti, kas netiz, atgreeschahs no grehkeem! Un wehl weena luhgschana: Es nu tagad taisos, sawu pehdigo gaitu usnemt, kas iswed no schihs pasaules, un mana sirds gauschi kahrojahs pehz tahs swehtahs zela-maises, no kuras wisi mireji war smeltees eepreezinaschanu un stiprinaschanu. Nedomajeet, ka es swehto wakar-ehdeenu nezeenigi baudischu. Gan wisu sawu muhschu to esmu nizinajis un apsmahdejis, — bet tagad mana sirds kahrojahs pehz salihdsinaschanahs ar Deewu un grehku peedoschanas."

Un slimneeks ar wahju, trihzoschu balsi, daudsreis bes elpas palizis, isstahstija mahzitajam wisu sawu dsihwi un sirds buhschanu, proti ka Deewa balss winu daudsreis esot aizinajusi, bet winsch tai weenumehr esot turejees preti un tihscham sawu sirdi apzeetinajis, lihds kamehr tomehr wehl schini pehdigâ nakti, wisbreesmigakâs bailês un mokâs, Deewa Gars wirsroku esot dabujis pahr wisu launumu.

Mahzitajs wisu to klausijahs ar preezigu sirdi. Beidsot winsch gehrbahs sawôs amata swahrkôs un sataisija wisu us swehta wakar-ehdeena notureschanu. Dakteris wiseem mahjas laudim lika sanahkt sawâ istabâ, lai wisi redsot, ka winsch zaur Deewa schehlastibu no Deewa saimotaja esot palizis par atgreesigu grehzineeku, un to lai ari stahstot ziteem, ka lai ikkatrs pee laika atsihstot pateesibu un staigajot to weenigo dsihwibas zeku, kuru tas Kungs Jesus Kristus rahdot, un kursch esot tas wislabakais pasaulê. Tad wisi dseedaja, un ari wahjneeks dseedaja lihdsa:

„Es, nabadsinsch, pilns noseedsibas
Preeksch tawa waiga stahwedams,
No sirds es luhdsos schehlastibas,
Tu augsti teizams, slawejams!
Apschehlojees, apschehlojees
Pahr mani, mihlais Kungs un Deews!"

Mahzitajs tureja aisgrahboschu runu pahr to Deewa schehlastibu, ko Winsch eeksch Kristus rahdot wiseem atgreesigeem grehzineekeem, un pahr to droschu, jauku muhschibas zeribu, kas wiseem tizigeem atweeglinajot bailigo nahwes stundinu. Tad wahjneeks lihds ar mahzitaju kopâ ar stipru balsi issazija grehku suhdseschanas wahrdus, noskaitija sawu Tehwa reisi un ar tizibas pilnu sirdi baudija swehto meelastu. Beidsot wehl wisi dseedaja:

„Kà jauki tu pameeloj's,
Wis'mihlais Jesu, sawu mees',
Un bagatigi schehloj's,
Ka man no sirds buhs preezatees.
Ak maisite, tik salda,
Ak malzinsch, dahrgakais,
Ko man pee sawa galda
Ir dewis schehlotajs!
Tas spehku, sird' un garu
Man wahjam stiprina,
Kà es to isteikt waru
Schai wahjâ dseesminâ."

Jt teescham, schè gan wiseem bija deewsgan ko Deewu teikt un slawet par to, ko Winsch schè darijis! Ar preeka pilnahm azim wahjneeks atwadijahs no mahzitaja un ziteem mahjas laudim. Mahzitaja roku winsch nemas wairs negribeja laist walam un wairak reisu issauzahs: „Schodeen manam namam schehlastiba notikusi, — slawets lai ir tas Kungs!" — Kad ziti eesahka raudat, tad winsch sazija ar Eliësera wahrdeem: „Ne-aiskawejeet mani, jo tas Kungs manam zelam ir lizis labi isdotees; atlaideet mani, ka es pee sawa Kunga eimu!" — Wina pehdigee wahrdi bija: „Man ir itin labi ap sirdi, — tikai noguris es esmu." — Tad winsch nolaida galwu us gultas spilwena un drihs nahwes engelis iswadija wina dwehseli no schihs pasaules. Kluss un meerigs mironis guleja us sawas gultas, un treschâ deenâ winsch, daudz laudim klaht esot, tika guldinats dsestrâ semes klehpinâ.

Bija toreis weens zilweks, kas, wisu to lihdsa peedsihwojis un redsejis, tà tika aisgrahbts sawâ sirdî, ka pehz ilgeem gadeem atkal sahka apmeklet basnizu un atwehrtees Deewa wahrdu pamahzischanai un eepreezinaschanai, un tàpat ari wehl dasches labs zits zaur scho notikumu tika atmodinats un stiprinats sawâ tizibâ. Jt teescham, Deewa schehligâ roka wehl pehdigâ stundâ no schihs pasaules akmeneem war padarit ihstenus buhwes akmenus preeksch sawas debesu walstibas.

Bet mehs, mihlee draugi, lai negaidam lihds pehdigai stundai, jo nesinam, kur un kad un kahda wina buhs, bet lai labaki leekam wehrâ tos wahrdus: „Schodeen, kad juhs Wina balsi dsirdeet, tad ne-apzeetinajeet sawu sirdi!" (Dahw. dseesm. 95, 8.). H. A.

Pirmee bihbeles-swehtki Aprikôs, Kursemê.

Bihbeles-swehtki, kas tee par tahdeem swehtkeem? — Lutera draudsei dahrgakà un augstakà manta ir bihbele jeb swehti Deewa raksti, kas sanem tos wahrdus, ko Deews lizis runat un sludinat zaur praweescheem un apustuleem, ka tee us radu radeem paliktu wiseem, kas tos dsird un lasa, par mahzischanu, pahrleezinaschanu, par norahschanu, par pamahzischanu eeksch taisnibas, lai tas Deewa zilweks ir pilnigs, un us wisu labu darbu pilnigi sataisits.

Lutera draudse sawu tizibu ustaisa us scheem swehteem raksteem ween, kà us muhschigu, no Deewa pascha noliktu grunti. Kad nu mums Lutereem schi pastahwigà tizibas grunte un pamats, tad gan par to buhs Deewu teikt un ar swehtu preeku gawilet pahr scho dahrgo mantu. Tamdehl jau preeksch wairak nekà 50 gadeem mahzitaji eesahza ihpaschus swehtkus swehtit, kurôs Lutera draudsei atgahdinaja, zik leelu swehtibu Deews tai atwehlejis ar bihbeli, un to pamudinaja un usskubinaja, lai no sawas puses peepalihds, ka schi manta wiseem tiktu rokâ un godam isleetata.

Tahdi nu ir bihbeles-swehtki.

Apriku mahzitajs ar saweem basnizas pehrmindereem bija norunajis, tahdus bihbeles-swehtkus isrihkot, un preeksch tam 5. swehtdeenu pehz Wasaras-swehtkeem, t. i. 21. Juliju, nolehmis. Gan zerejahm us labu, isdewigu laiku un domajahm, ka waresim sapulzetees ahrpus basnizas. Tamdehl ne ween pati basniza, bet ari basnizas pagalms ar kroneem un wihjumeem jauki bija puschkoti, un isdewigâ weetâ sprediku krehsls bija ustaisits. Bet, Deewam schehl, bija nelahdsigs laiks, un stiprs leetus lautinus dsina basnizâ, kas ne wisai leela, tà ka ta ahtri bija lauschu pilna.

Deewakalposchana eesahzahs ar draudses dseedaschanu, pehz kuras weetigais mahzitajs draudsi usrunaja un wispahrigi pamahzija pahr schihs deenas swehtkeem. Tad Rendes mahzitajs teiza sprediki pahr Mat. 13, 44.—46., rahdidams, ka ta paslehptà manta tihrumâ un tàpat ta dahrgà pehrle — ir Deewu wahrdi, un kà to buhs meklet un pareisi isleetat. — Pehz tam mahzitajs Blums no Krasnojaras meestina, kas winpus Wolgas upes, dsimis Kursemneeks, tureja lihdsibu pahr Esaijas 55, 10. un 11., rahdidams, ka Deewa wahrdi bes augleem nepaleek, un ka no wezu wezeem laikeem scho wahrdu spehks ir apleezinats, gan pee Israëla behrneem, gan pee Kristus draudses.

Wehl beidsot draudses mahzitajs kahpa us kanzeli un rahdija, pehz Dahwida dseesm. 119, 105., Deewa wahrdu swehtibu pee zilweka sirds un dsihwoschanas. Pehz tam winsch stahstija, ka pirmà bihbeles beedriba Anglu semê, no mahzitaja Tscharls 1804. g. dibinata, ir ar laiku isplehtusees pahr semju semehm, un ka schi bihbeles beedriba ir strahdajusi tik sekmigi, ka ta jau daudz 100 milj. bihbelu un bihbeles nodaku ir islaidusi un bihbeli ir pahrtulkojusi wairak nekà 300 sawadâs walodâs, no kurahm leelà puse ar bihbeli dabuja pirmo reisi rakstus pasiht. Tàpat ari peemineja, ka zaur bihbeles beedribas puhlinu notizis, ka, kamehr senak, Lutera laikôs, wesela bihbele maksaja lihds 500 dahlderu, tagad to war dabut, glihti eesetu, par 1 rubl., un jauno testamenti lihds ar Dahwida dseesmahm par 40 kap. Beidsot wehl mahzitajs sawu draudsi usrunaja, lai nu ari pee bihbeles beedribas peeteizahs, un ka ikkatru par beedri peenems, kas apnemahs, ik gada 30 kap. samaksat. Schos bihbeles beedrus gribot weenreis pa gadu sapulzinat, ka paschi lai nospreesch, kam bihbeli waj jauno testamenti bes maksas dahwinahs.

Pa starpahm ir wisa draudse, ir Apriku jaundibinatà dseedaschanas beedriba, ir Aisputes ļoti labi eemahzitee dseedataji dseedaja us 4 balsim.

Pehz $1^1/_2$ stundas laika tee paschi Aisputes dseedataji eepreezinaja klausitajus ar konzertu, daudz jauku, garigu dseesminu dseedadami.

Eenahkschanas zaur draudses mihlestibas dahwanahm un zaur konzertu bija 20 rubku, no kureem puse preeksch bihbeles beedribas un puse preeksch palihdsibas-lahdes tika nospreesta.

Tahdi nu bija pirmee Apriku draudses bihbeles-swehtki, — un lai nu ari laiks nebija jauks, tad tomehr jauks un swehts bija tas sirds preeks, ko tè baudijahm.

Pateiziba swehtku isrihkotajeem un ihpaschi Deewa wahrdu sludinatajeem un dseedatajeem. Lai Deews palihds, ka us preekschu wehl tahdus swehtkus waretum swinet — Deewam par godu un pascheem par swehtibu! Kahds swehtku weesis.

Dahwanas.

Jelgawas eezirkna-komitejai no palihdsibas-kases preeksch Ewang.-Lutera draudsehm Kreewijâ — ir, skaitot no beidsamahs schahdas isfludinaschanas Maija mehnesî, no schahdahm draudsehm dahwanas peesuhtitas: No Klihwes draudses 11 rubl. 56 kap.; no Dschuhkstes-Irlawas dr. 46 rubl. 47 kap.; no Scheimes dr. 7 rubl. 8. kap.; no Engures dr. 13 rubl.; no Semites dr. 8 rubl.; no Balgalas dr. 50 rubl.; no Sahtu dr. 11 rubl.; no Kandawas dr. 105 rubl.; no Nurmuischas dr. 12 rubl.; no Talsu dr. 29 rubl.; no Stendes dr. 30 rubl. 90 kap.; no Spahres dr. 3 rubl. 68 kap.; no Dalbas dr. 7 rubl.

Jelgawâ, 6. Augustâ 1891.

Otto Westermann's,

Jelg. eezirk.-kom. kas. no palihds.-kases preeksch Ewang.-Lut. draudsehm Kreewijâ.

Wezà atraitne nelahwahs wis sabeedetees, bet, rokas sahnôs eesprauduši, ar sawu melno miziti kà zihnu kahrigs ehrglis isskatijahs. „Bruhte!" wina teiza, „tas ir jauks atgadijeens, kahdu wehl ne-esmu peedsihwojusi, un wehl jo jaukaki, tà peeklahjahs skolotajam darit, kam pascham naw ko graust, wehl meitenei galwu sagrosit. Kas ir nabaga, tai waijaga pahrtikuschu wihru prezet, un schai mulkigai sosij to tikai waijaga gribet. Manam mahsas dehlam, meschakungam Rudolfam, ir laba weeta, lepnas leetas un lopi; bet schi ir auschiga un atgruhsch sawu laimi nost. Un kapehz? Par ne par ko! Waj tur naw jadusmojahs, naw ja-atwer durwis un jasaka: waj paklausiši, jeb taisees, ka teezi projam, tu stuhrgalwigà mulke?!"

„Neraudi, Minna," Indrikis Mertens sazija un apkampa to, kameyr wina sawu seiju pee wina kruhtim paslehpa; „us preekschu es buhschu taws tehws, tawa mahte un taws mihlakais. Pahr scho sleegsni tu wairs nekad nekahpsi! Es tewi aiswedischu us grahsa Barnewiza pili, kur pils pahrraudsitaja mahtes weetu pee tewis ispildihs, kamehr tewi kà sawu seewinu skolas namâ nowedischu."

Mertens aisweda sawu dahrgumu no schihs nemihligahs weetas. Wineem blakus tezeja ustizigà kake, Ninna; bet wezà radneeze nosskatijahs wineem ar tahdeem skateem pakal, kam waijadsetu, ja buhtu schkehps, wisus trihs us reisi nodurt.

Kahdâ jauki eerihkotâ pils pirmajahs tahschas istabâ sehdeja Bernsdorfas pils pahrraudsitaja. Gulta bija ar aissegeem apkahrta, un ar misineem apkalta kumode lepojahs pirmajahs galwgalâ. Pee loga, zaur kuru wareja eglu aleju pahrskatit, stahweja atsweltnes krehsls. Ratinsch atradahs ta krehsla preekschâ, us kura wezà pahrraudsitaja sehdeja, bet tagad newehrpa. Wina luhkojahs us noreetoscho sauli, kas ar saweem stareem egles galotnes seltâ krahsoja. Pamasam nobahleja debeschkigais sposchums, migla iszehlahs un wardes sahka taisit sawu parasto trokšni.

„Jau no beidsahs," wezà Mahrtina mahte teiza un salika rokas; „wiss galâ nobeidsahs, kas ween schai pasaulê ir; buhtu labi, ka ari es nobeigtos un nahktu pee meera. Newaru wairs neka strahdat, un kad Ferdinandinsch nomirsi, tad paleeku starp gluschi swescheem zilwekeem."

Tika peeklauwets. „Eekschâ!" wina sauza un sakahrtoja sawas brilles. Skolotajs Indrikis Mertens un Minna Freymann eenahza, roku rokâs sakehruschees, pee kam pirmais nesa melnu kaki.

„Nebrihnatees neko daudz, Mahrtina mahte," Indrikis sazija; „juhs jau sineet, ka man neweena naw, pee ka es warjadsibâ waretu eet, kà tikai juhs ween," — un to teikdams, winsch peewilka Minnu pee wezahs krehsla.

„Indriki, mans Indriki!" wina issauzahs. „Ko tu man tè atwedi? Daiku meiteni un smuku kaki, ko tas nosihmê, Indriki?"

„No Deewa puses, peenemeet abus sawâ pajumtâ," winsch luhdsahs. „Schi meitene ir to zeeniga; winas radneeze ir to nupat isdsinusi, un tai naw, kur par nakti palikt!"

„To jau no winas war domat," wina atbildeja.

„Jums ari waijaga zehloni sinat," Indrikis sazija tahlak. „Minna ir no wakarejahs deenas mana saderinatà bruhte; bet winas radneeze grib, lai ta prezetu „melno Rudolfu". Tamdehl es winu atwedu schurp, un jums wehl reis sirsnigi luhdsu, winu peenemt, kamehr wareschu to kà sawu seewinu sawâ mahjâ nowest."

„Taupi sawus wahrdus," wezà atteiza; „ja tahda weza seewa, kà es, war wehl ko labu darit, tad jau to labpraht dara. Ja schai jaunawai schè patihk, tad es esmu ar meeru; winas kakei ari nekas netruhks. Kur naw nekahda trokschna, tur tekà peles pehz paschu patikschanas." — Wina pazehlahs un peegahja pee skapja, is kura isnehma trauzinu ar saldu peenu. Ninna nelikahs daudz luhgtees, bet ar uszeltu asti peesteidsahs klaht un laka nurdedama.

„Juhs esset arweenu tiklab pret lopeem, kà ari pret zilwekeem schehlsirdigi," Indrikis teiza; „par to lai Deews juhs swehti un jums dod preeku scheit laizigi un tur muhschigi!"

„Muhschigi, muhschigi, mans dehls," wezà atteiza, sawâ atsweltnes krehslâ nosehsdamahs; „schai pasaulê es wairs nezeru nekahdu preeku peedsihwot. Manus dehlus ir karsch aprijis, un deewsfin kà ar Barnewizu stahw, — behdas pahr wiseem."

(Turpmak wehl.)

Drupas un druskas.

Kas lehti tiz, tas peewilts kluhst.

Kahds kungs stahstija reis schahdu pateesu notikumu: Preeksch kahdeem 40 gadeem, kad Rihga wehl nebija saweenota zaur dselszeleem nei ar Dinaburgu, nei ar Jelgawu, nei ar Tukumu, mans tehws bija reis aisbrauzis us Rihgu, daschadas leetas preeksch mahju saimneezibas eepirktees. Wina laulatà draudsene — toreis it jauna zeenmahte — bija luhgusi, lai tak raugot Rihgâ nopirkt tahdus schkihwjus, tases, blodas, glahses un karases, kas tik drihs nesaplihstu, jo newarot nemas isturet ar tahm deenestmeitahm; tahs saplehsch tik daudz schkihwju un blodu, sasit glahses un nosit tasehm ofas waj malas, tà ka no tam zelahs leelu leelee saudejumi. — Kungs, sawas laulatahs draudsenes wehleschanos sawâ kabatas grahmatinâ peesihmejis, Rihgâ buhdams, ee-eet ari kahdâ bodê, kur wisadi smalki galda trauki pehrkami. Kungs waizà: „Waj jums ir labi un stipri schkihwji, blodas, tases un glahses, kas nesaplihst, kad newilus nokriht semê?" — Ismanigais tirgonis noprot no walodas, kas tas par kukaini; tas war buht gan augsti mahzits un gudrs kungs, bet no galda traukeem un winu labuma, waj sliktuma tas mas ko saprot. Tirgonis waizà: „Kur tad lihds schim sawus traukus pirkaht?" — Kungs atbild: „Jelgawâ un daschu reis ari Tukumâ." — Tirgonis us tam atteiz: „Tur jau newar neka laba dabut; tur ir tik glehwas un prastas brahka leetas. Man pawisam zitada preze; es to apstelleju pee wislabakajeem Anglijas un Hollandijas fabrikanteem. Redseet, kas tee par schkihwjeem!" — To sazijis, tirgonis panem weenu schkihwi un sweesch to ripenisti tik ismanigi us grihdu, ka tas nesaplihst. Winsch panem otru, trescho, met tàpat, un atkal wisi weseli. Tàpat tas dara ar brandwihna un alus glahsehm; ari no tahm neweena nesaplihst. — Kungs skatahs un brihnahs, un domà sawâ prahtâ: Kas labs, tas labs. — Tirgonis, sawu mahksu israhdijis, saka: „Nu juhs, zeenigs kungs, paschi redseet, kas tee par stipreem schkihwjeem, kas tahs par zeetahm glahsehm! Kad ari juhsu deenestmeitahm kahds galda trauks is rokahm iskritihs, tad tomehr tas nebuhs tuhlit puschu. Bet, sinams, tahda preze maksà dahrgu naudu." — Kungs tiz tirgotaja wahrdeem un leek eepakat leelu kasti ar blodahm, schkihwjeem, tasehm un glahsehm, preezadamees, ka nu zeenmahtei nebuhs wairs us meitahm jadusmojahs, saplehsto trauku dehl. — Tik-ko mahjâs pahrbrauzis, kungs leek eenest kasti preekschnamâ un to attaisit. Zeenmahti ar behrneem peesauzis, winsch pats rahdihs, zik stiprus galda traukus nopirzis. Schkihwi panehmis, tas to sweesch us grihdu; bet — tawu nedeenu! — tas saplihst. Winsch nem otru un trescho schkihwi, — ta pati indewe. Kungs mehgina ar tasehm, — bet ari tahs saplihst, jeb tahm ofas nosistas. Wisbeidsot winsch mehginahs ar glahsehm, — tomehr ari tahs tschinkstedamas saplihst smalkôs gabalôs. — Zeenmahte un behrni skatahs ar platahm azim un domà sawâ prahtâ: „Papinsch naw wairs pee pilna prahta; winsch tihschu saplehsch galda traukus." — Zeenmahte newar wairs sawalditees un saka: „Wihrin' mihlais, ko tu dari?" — Winsch atteiz: „Tas sasodits tirgonis mani breesmigi peekrahpis, eeteikdams, ka schee galda trauki neplihstot. Es aismaksaju par teem dahrgu naudu, — bet rau, tee tahdi pat glehwi, kà wisi ziti. Winsch prata tà sweest semê, ka neweens nesaplihsa, — bet man, un laikam ari muhsu deenestmeitahm, nebuhs schi mahksla sinama." — —

Teika pahr Wezmuischas Katrinas kapeem.

Wezmuischâ esot jau zetortà basniza. Tagadejà basniza ir buhweta gadus 40 lihds 50 atpakal. Pirmà basniza stahwejusi tai weetâ, kur tagad wezee Katrinas kapi atrodahs, jaukâ kalninâ. Leijâ tschakli burbulo Wihksninas upite. Pirmà Wezmuischas basniza esot bijusi glihti buhweta, ar slaiku torni. Apgahdajuschi ari leelu pulksteni no Rihgas. Bet tais laikôs zeki un tilti bijuschi gauschi slikti; tamdehl ari notizis, ka, pulksteni wedot, tilts pahr Wihksninu saluhsis un basnizas pulksteni nogrimis lihds ar brauzejeem upê. No ta laika sinamâs naktîs, pulksten diwpadsmitôs, dsirdot arweenu pulksteni upê swanot. Jaunakâ laikâ pee Katrinas kapeem peedalits labs semes gabals, kur us preekschu gan atkal eetaisihs kapus, — un tà schi weetina tad atkal no jauna taps glihti apkopta. —

Ari sawa aisbildinaschanahs.

Mahte us sawu dehlenu: „Kalabad tu, Miku, laukà rotalodamees, tà sawas jaunahs bitscheles nokehsi ar dubleem un semi?"

Mikus: „Labpraht, mem', es to nedaritu; bet kad skreedams pakrihtu, tad naw wairs man laika, tahs nowilkt."

Ismaniba.

Kahda mahte, kam 3 neprezejuschahs meitas un weena jau apprezejusees, usmet netihschus kahdam jaunam puisim, kas taisahs apnemt seewu, to jautajumu: „Kura no manahm meitschahm jums wislabaki patihk?" — Puisis atbild: „Ta jau apprezejusees!"

Tumsiba ir saglu draugs.

Teesas kungs us nagu bakstitaju: „Nu es tewi eeslodsischu us ilgu laiku tumschâ kambarî par to sahdsibu."

Saglis, pawihpsnadams, atteiz: „Labi, labi, zeenigs kungs! No tumsibas man naw bail; ta ir mans draugs un palihgs. S.